

Det Dyreetiske Råd

Udtalelse om menneskers seksuelle omgang med dyr

Justitsministeriet
Dyrevelfærdskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

November 2006

Udtalelse om menneskers seksuelle omgang med dyr

© 2006 Det Dyreetiske Råd

København

Grafisk tilrettelæggelse: Karsten Borup

Sat med Minion og Rotis

Tryk: AN:sats

1. udgave, 1. oplag

Printed in Denmark 2006

Det Dyreetiske Råd

Det Dyreetiske Råd er nedsat i henhold til Dyreværnsloven, som trådte i kraft 1. september 1991. Rådet erstattede Det Ethiske Råd vedrørende Husdyr, som havde fungeret siden 1986.

Rådet bestod ved udarbejdelsen af udtalelsen af flg. 11 medlemmer:

Professor Peter Sandøe (formand)
Professor Pia Haubro Andersen
Vicedirektør Bengt Holst
Gårdejer Karsten Vig Jensen
Adm. direktør Peter Møllerup
Dyrlæge Ingeborg Mølbak
Bankfuldmægtig Bent Olufsen
Dyrlæge Anne Sørensen
Husmand Peder Thomsen
Kontorchef Torben Jensen
Journalist Gorm Vølver

Det Dyreetiske Råd har til opgave ud fra en etisk vurdering at følge udviklingen inden for dyreværn. Rådet kan afgive udtalelse om spørgsmål inden for dyreværn og skal på Justitsministerens begæring afgive udtalelse om særlige spørgsmål vedrørende lovgivningen om dyreværn (jf. Dyreværnsloven, § 25).

Der er kommet følgende udtalelser fra Det Dyreetiske Råd:

- Udtalelse om dyreforsøg (september 1992)
- Udtalelse vedrørende svineproduktion (oktober 1993)
- Udtalelse om buejagt (september 1993)
- Udtalelse vedrørende hold af dyr, der kan frembyde fare eller skabe frygt, eller som vanskeligt kan holdes i fangenskab på dyreværnsmæssigt forsvarlig måde (juni 1994)
- Udtalelse vedrørende slagtefjerkræ (februar 1995)
- Udtalelse om økologisk husdyrproduktion (november 1995)

- Udtalelse om bioteknologi i forbindelse med dyr (juni 1996)
- Udtalelse om skadedyrsbekæmpelse (maj 1997)
- Udtalelse om rituelle slagtninger (april 1997)
- Anvendelse af "Ovum-Pick-Up"-teknik til opsamling af oocytter fra tamkvæg (marts 1998)
- Udtalelse om hold af heste (marts 1998)
- Udtalelse vedrørende afregistrering af visse lægemidler til heste (november 1998)
- Udtalelse om avl af dyreracer, hvor fødselsvanskeligheder vil forekomme hyppigt (december 1998)
- Udtalelse om avl af hunde og katte (april 1999)
- Udtalelse om etiske grænser for medicinsk og kirurgisk behandling af familiedyr (september 1999)
- Udtalelse om halekupering af hunde (maj 2000)
- Debatoplæg om kloning og kloningsrelaterede teknikker (juni 2000)
- Udtalelse om kloning af dyr (februar 2001)
- Udtalelse om æglæggende høner (juni 2001)
- Udtalelse om kloning (april 2002)
- Udtalelse om pelsdyrproduktion (januar 2003)
- Udtalelse om katte (september 2004)
- Udtalelse om rituelle slagtninger (marts 2005)
- Udtalelse om jagt med rovfugle (januar 2006)
- Udtalelse om malkekvæg (februar 2006)

Udtalelserne er tilgængelige på Justitsministeriets hjemmeside www.jm.dk

Alle henvendelser til Det Dyreetiske Råd bedes rettet til Rådets sekretariat:

Det Dyreetiske Råd
Justitsministeriet
Dyrevelfærdskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Tlf. 72 26 85 45

Indhold

Sammenfatning

5

1. Formål med denne udtalelse

8

2. Historisk baggrund

8

3. Eksisterende lovgivning

12

4. Viden om menneskers seksuelle omgang med dyr

16

5. Viden om dyrs seksualitet og konsekvenser for de berørte dyr

23

6. Mulige afledte konsekvenser af et forbud mod
seksuel omgang med dyr

26

7. Det Dyreetiske Råds etiske overvejelser

27

8. Konklusioner og anbefalinger

31

Bilag 1 • Mindretalsudtalelse fra Peter Mollerup

33

Bilag 2 • Det Dyreetiske Råds aktiviteter i forbindelse med udtalelsen

34

Bilag 3 • Litteratur

34

Udtalelse om menneskers seksuelle omgang med dyr

Sammenfatning

Nærværende udtalelse er udarbejdet efter anmodning fra Justitsministeriet. Baggrunden for anmodningen var, at Dansk Folkeparti den 18. marts 2005 fremsatte et lovforslag i Folketinget, som skulle tjene til at forbyde, at mennesker har seksuel omgang med dyr. Endvidere skulle fremstilling og udbredelse af dyrepornografi forbydes. Beslutningsforslaget blev forkastet af Folketinget ved andenbehandlingen den 16. juni 2005. Efterfølgende, den 8. juli 2005, fremsendte Justitsministeriet sin anmodning til Det Dyreetiske Råd ”om at udtale sig om spørgsmålet om menneskers seksuelle omgang med dyr, herunder om det er rådets opfattelse, at der bør indføres regler herom, der går videre end dyreværnslovens bestemmelser, og i så fald om den nærmere udformning af et forbud mod menneskers seksuelle omgang med dyr samt af et forbud mod dyrepornografi”.

I de senere år har der været et øget kritisk fokus på menneskers seksuelle omgang med dyr både i Danmark og i en række andre lande. At mennesker har seksuel omgang med dyr er ikke et nyt fænomen, og i Danmark var sådanne aktiviteter hvert fald siden 1600-tallet forbudt på linie med andre seksuelle aktiviteter, som blev anset for afvigende. Forbudet blev ophævet i 1930 i sammenhæng med afkriminalisering af en række seksuelle aktiviteter. Seksuel omgang med dyr har siden da ikke været kriminelt, så længe forholdet ikke udgør en overtrædelse af andre bestemmelser, fx vedrørende dyreværn eller blufærdighedskrænkelse.

Der kan peges på i hvert fald tre forhold, som synes at spille en rolle for, hvorfor det netop nu er blevet aktuelt at diskutere en strammere regulering af området:

1. Større frihed og åbenhed på det seksuelle område giver anledning til modreaktioner

Forbindelsen mellem ægteskab, forplantning og seksualitet er særligt i de sidste 50 år blevet løsere. Denne øgede seksuelle tolerance og åbenhed kombineret med en øget tilgængelighed til forskellige former for pornografisk materiale kan betyde, at der dels er kommet et øget kendskab til usædvanlige seksuelle praksiser, dels at nogle i lyset heraf finder behov for at sætte grænser for, hvad der bør foregå og være alment tilgængeligt.

2. Dyrers status har ændret sig dramatisk gennem de seneste årtier

I den samme periode, som seksualiteten er blevet liberaliseret, har forholdet mellem mennesker og dyr udviklet sig fra en situation, hvor dyr primært havde en rolle som brugsdyr, til i dag hvor nogle dyr stadig har denne rolle, mens andre, typisk hunde, katte og heste, i stigende grad har fået status som medlemmer af familien. Samtidig er der sket en udvikling i dyreværnslovgivningen, hvor samfundet over en bred kam forsøger at stramme reguleringen af, hvorledes mennesker har lov til at bruge dyr.

3. Der har været en række konkrete sager, hvor dyr tilsyneladende er blevet forulempet med et seksuelt motiv

I sommeren 2004 var en del sager fremme i pressen, hvor heste tilsyneladende var blevet skændet på en måde, der tydede på et seksuelt motiv. Sagerne satte fokus på spørgsmålet om menneskers seksuelle omgang med dyr. I den offentlige debat blev udtrykt bekymring over den formodede stigning i sådanne aktiviteter, og der blev efterlyst lovmæssige tiltag til

at forbyde seksuel omgang med dyr, også i de tilfælde, som ikke allerede er dækket af dyreværnslovens generelle bestemmelser.

Der er i dag ikke lovgivning i Danmark, der direkte omhandler menneskers seksuelle omgang med dyr eller dyrepornografi. Men der eksisterer lovmæssig regulering, som tjener til at beskytte dyrs velfærd, samt anden lovgivning, som på forskellig vis regulerer relevante aspekter af området, fx ved at beskytte mennesker mod blufærdighedskrænkelser.

Afdækning af emnet

Rådet har søgt at afdække arten og udbredelsen af, samt baggrunden for menneskers seksuelle omgang med dyr. Der findes kun et begrænset antal videnskabelige undersøgelser, hovedsageligt fra Europa og Nordamerika, om emnet, og givet emnets tabu-belagte natur er det uvist, hvor repræsentative disse undersøgelser er. Rådet har ikke kunnet finde frem til forskning, der belyser dyrs reaktioner på, at mennesker har seksuel omgang med dem. Der er dog meget forskningsmæssig viden om dyrs seksualadfærd og reproduktion, og på baggrund heraf har Rådet gjort sig visse antagelser om, hvordan de seksuelle aktiviteter opleves for dyrene.

Mens det er svært at sige noget sikkert om udbredelsen af menneskers seksuelle omgang med dyr, kan det med stor sikkerhed siges, at der er tale om et meget bredt spektrum af aktiviteter. Der er mennesker, som lever i parforholdslignende relationer med dyr, typisk hunde, og hvor den seksuelle aktivitet ikke i dyreværnslovens forstand kan siges at skade dyrene. Der er også mennesker, for hvem seksuel omgang med dyr mere har karakter af en seksuel adspredelse, og blandt disse er der givetvis mennesker, som bruger dyrene på en måde, som er dyreværns-mæssigt uacceptabel. Samtidig er der også mennesker, som i kommercielt øjemed udlejer dyr til seksuelt brug eller anvender dyr til fremstilling af pornografisk materiale.

Det Dyreetiske Råds etiske overvejelser

Det Dyreetiske Råd har fokuseret sine drøftelser på de former for seksuel omgang med dyr, som har været genstand for bekymring i både den offentlige og politiske debat, dvs. akter, der har som det primære formål at give et menneske eller dyr seksuel tilfredsstillelse. Rådet har derfor ikke drøftet andre spørgsmål i tilknytning til seksuel omgang med dyr, fx kastration, sterilisation, sædopsamling og inseminering.

Et enkelt medlem af Det Dyreetiske Råd, Peter Møllerup, har i drøftelserne holdningsmæssigt adskilt sig fra de øvrige medlemmer. Peter Møllerup står sammen med de øvrige medlemmer af Rådet bag de første seks afsnit af udtalelsen; men han har i forhold til de etiske overvejelser og de deraf følgende konklusioner og anbefalinger efter eget ønske valgt at komme med en mindretalsudtalelse (bilag 1).

Fokus for Det Dyreetiske Råds overvejelser har været, om der etisk set er grund til at foretage en regulering af området, som rækker videre end den, som allerede findes i den eksisterende lovgivning. Rådet har lagt til grund, at mulige relevante etiske hensyn omfatter dyrevelfærd, respekt for dyrs værdighed og integritet, respekt for dyreejeres følelser, respekt for seksuelle minoriteter og respekt for offentlig moral.

Det Dyreetiske Råds konklusioner og anbefalinger

- › Rådets medlemmer finder ikke, at der er behov for lovgivning, der forbyder privatpersoners seksuelle omgang med deres egne dyr (forudsat at øvrig lovgivning er overholdt). Rådet baserer denne konklusion på, at der allerede i den gældende dyreværnslovgivning er taget højde for de situationer, hvor dyrene lider overlast, samt at der er et tungvejende modsatrettet hensyn til at udvise respekt overfor andre menneskers seksuelle præferencer og en seksuel minoritet.

- › Rådets medlemmer understreger i forlængelse af ovenstående, at personer, der ønsker at have seksuel omgang med dyr, påtager sig et stort ansvar, som de skal holdes fast på.
- › Rådets medlemmer finder, at der kan være behov for tiltag, som forbyder eller på anden måde forhindrer, at seksuel omgang med dyr kan foregå i organiseret eller kommercielt regi som fx sexshows, udlejning, bordeldrift eller produktion af pornografi. Rådets medlemmer antager, at der er en øget risiko for, at hensyn til dyrene tilsidesættes, når der er økonomiske interesser involveret og finder endvidere, at brug af dyr i denne sammenhæng afspejler en mangel på respekt for dyrenes integritet. Selv om sådanne aktiviteter på nuværende tidspunkt næppe er særligt udbredte, fremsætter Rådet anbefalingen med henblik på at søge at forhindre fremtidige aktiviteter.
- › Rådets medlemmer tager skarpt afstand fra personers seksuelle omgang med andres dyr, såkaldt ”fence hopping”. Dette skyldes ikke bare, at der er en øget risiko for, at dyret lider overlast, men også hensynet til dyrets ejers følelser. Rådet finder, at den gældende dyreværnslovgivning tager højde for de situationer, hvor dyrene lider overlast, men såfremt gældende lovgivning ikke yder dyrets ejer tilstrækkelig beskyttelse, anbefaler Rådet, at der iværksættes de nødvendige lovmæssige tiltag til at sikre denne beskyttelse.
- › Rådet finder endvidere, at der kan være behov for at vurdere, om den eksisterende relevante lovgivning bliver brugt i tilstrækkeligt omfang.
- › Endelig vil Rådet opfordre til, at man i et eventuelt videre arbejde samt i både den offentlige og private debat tager udgangspunkt i den eksisterende faglige viden på området. Rådet henviser i den forbindelse til materialet i bilag 3 for yderligere information.

Mindretalsudtalelse fra Peter Møllerup

Følgende er centrale formuleringer fra mindretalsudtalelsen:

”Menneskelig seksuel omgang med dyr er uacceptabelt, og derfor må jeg tage afstand fra enhver aktivitet af denne art.

Jeg misunder bestemt ikke disse menneskers forhold, men i denne sag vejer hensynet til respektfuld omgang med dyr tungere for mig end hensynet til disse menneskers mulighed for seksuel omgang med dyr.

En lovgivning, som forbyder sex med dyr, vil efter min mening have en dæmpende virkning på ungdommens trang til at eksperimentere seksuelt med dyr.

Når det gælder seksuel omgang med dyr, hvor dyret i denne forbindelse lider overlast, er jeg enig med Rådets øvrige medlemmer i, at de eksisterende lovparagraffer i Dyreværnsloven er fuldt ud dækkende, men at der må lovgives specielt, når det gælder dyrepornografi, dyresex-shows og dyrebordeller.”

1. Formål med denne udtalelse

Nærværende udtalelse er udarbejdet efter anmodning fra Justitsministeriet. Baggrunden for anmodningen var, at Dansk Folkeparti den 18. marts 2005 fremsatte et lovforslag i Folketinget, som skulle tjene til at forbyde, at mennesker har seksuel omgang med dyr. Endvidere skulle fremstilling og udbredelse af dyrepornografi forbydes. Beslutningsforslaget blev forkastet af Folketinget ved andenbehandlingen den 16. juni 2005.

Under førstebehandlingen af forslaget tilkendegav Justitsministeren, at menneskers seksuelle omgang med dyr allerede er reguleret af dyreværnslovens § 1, der fastslår, at dyr skal behandles forsvarligt og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, varigt mén og væsentlig ulempe. Ministeren tilkendegav endvidere, at dyreværnslovens § 17 indeholder forbud mod at bruge dyr i filmoptagelser og lignende, hvis dyret i den forbindelse udsættes for væsentlig ulempe. Ifølge ministeren ville et forbud mod menneskers seksuelle omgang med dyr alene have betydning i de tilfælde, hvor handlingen ikke er i strid med dyreværnsloven, og altså ikke volder dyret eksempelvis smerte, lidelse eller angst.

Ministeren konkluderede, at regeringen ikke kunne støtte Dansk Folkepartis lovforslag. Som baggrund herfor anførte ministeren bl.a., at der mangler viden om området, herunder om udbredelsen af menneskers seksuelle omgang med dyr. Ministeren tilkendegav slutteligt, at det var regeringens opfattelse, at Det Dyreetiske Råd burde anmodes om at udtale sig om spørgsmålet, og at en endelig stillingtagen til spørgsmålet måtte bero på Det Dyreetiske Råds udtalelse.

Efterfølgende, den 8. juli 2005, fremsendte Justitsministeriet med henvisning til ovenstående hændelsesforløb sin anmodning til Det Dyreetiske Råd ”om at udtale sig om spørgsmålet om menneskers seksuelle omgang med dyr, herunder om det er rådets opfattelse, at der bør indføres regler herom, der går videre end dyreværnslovens bestemmelser, og i så fald om den nærmere udformning af et for-

bud mod menneskers seksuelle omgang med dyr samt af et forbud mod dyrepornografi”.

Det Dyreetiske Råd har i lyset af ovenstående opfattet det sådan, at dets udtalelse om menneskers seksuelle omgang med dyr skal tjene tre formål:

1. At fremskaffe viden om menneskers seksuelle omgang med dyr herunder om produktion og udbredelse af såkaldt dyrepornografi.
2. At vurdere om der er behov for ny lovgivning, der medfører en mere vidtgående regulering af menneskers seksuelle omgang med dyr samt produktion og udbredelse af dyrepornografi end den, der allerede findes i dyreværnsloven og anden eksisterende lovgivning.
3. At udtale sig om udformning af ny lovgivning, såfremt Rådet konkluderer, at den eksisterende lovgivning er utilstrækkelig.

Rådet har ved hjælp af international faglitteratur, anden relevant litteratur, kontakt til personer med relevant fagligt kendskab og personer, der har seksuel omgang med dyr, samt besigtigelse af diverse former for billedpornografi med dyr forsøgt at indsamle viden om emnet og at afdække alle relevante aspekter. For at kunne tage en grundig drøftelse har det således været nødvendigt for Rådets medlemmer at forholde sig til materiale med detaljerede beskrivelser og illustrationer. For i denne udtalelse at kunne formidle baggrunden for Rådets drøftelser er det uundgåeligt i et vist omfang eksplicit at beskrive forskellige former for seksuel omgang med dyr. Rådet vil på den baggrund advare om, at dele af udtalelsen for nogle kan virke anstødelig.

2. Historisk baggrund

At mennesker skulle have seksuel interesse for og kontakt med dyr kan spores tilbage til for over 25.000 år siden, hvor bl.a. hulemalerier afbilder

seksuel omgang mellem mennesker og dyr. Arkæologiske fund, afbildninger og skrifter fortæller om seksuelle relationer mellem mennesker og dyr til alle tider og i stort set alle kulturer. De seksuelle relationer optræder endvidere i kunst og myter, samt i forbindelse med religion og overtro – mest kendt i denne del af verden er nok historien om Leda og svanen (Zeus) fra den græske mytologi. Der er dog ikke nogen sikker viden om sammenhængen mellem de nævnte kunstneriske og mytiske fremstillinger af menneskers seksuelle omgang med dyr, og hvad mennesker rent faktisk har foretaget sig seksuelt.

Menneskers seksuelle omgang med dyr er efter alt at dømme blevet betragtet meget forskelligt gennem tiden og i forskellige kulturer. I forskellige historiske og kulturelle sammenhænge har man tilsyneladende opfattet seksuel omgang med dyr som et middel til at øge virilitet, frugtbarhed, eller størrelsen af en mands penis; som en måde at få seksuel erfaring på inden ægteskabet, som en behandling mod nymfomani, som en manddomsprøve, som et led i dyrkelse af sort magi og heksekunst, som en unaturlig seksuel akt eller som en forbrydelse. Seksuel omgang med dyr er af de omgivende samfund blevet mødt med alt fra tilskyndelse og accept, over tolerance, til udstødelse, fængselsstraf, tortur eller henrettelse.

I middelalderens Europa var seksuel omgang med dyr ifølge nogen kilder både udbredt og vidt accepteret men gav dog anledning til bekymringer og historier om de blandingsvæsener, der måske kunne blive resultatet. Med udbredelsen af det kristne syn på sex som noget, der udelukkende skulle tjene forplantningen, skete der dog en tabuisering ikke alene af seksuel omgang med dyr, men af et vidt spektrum af former for seksuel adfærd. I forlængelse heraf blev der indført lovgivning, der bl.a. forbød seksuel omgang med dyr og mellem mennesker af samme køn.

Kriminalisering af menneskers seksuelle omgang med dyr kan i en dansk sammenhæng retshistorisk set i hvert fald spores tilbage til en bestemmelse i Kong Christian den femtes Danske Lov af 1683. I

lovens 6. bog om misgerninger (6-13-15), fandtes en bestemmelse, hvoraf det fremgik, at menneskers seksuelle omgang med dyr var forbudt og belagt med dødsstraf. Bestemmelsen havde følgende ordlyd:

”Omgængelse, som er imod Naturen, straffes med Baal og Brand.”

Bestemmelsen kriminaliserede såvel homoseksualitet (*sodomia ratione sexus*) som seksuel omgang med dyr (*crimen bestialitatis sive sodomia ratione generis*). Herudover forbød bestemmelsen bl.a. oral- og analsex også mellem personer af modsat køn (*sodomia ratione ordinis naturæ*). Straffen for overtrædelse var, som det fremgår, døden – ”baal og brand” – hvilket i øvrigt var omtrent samme straf som for fx hekseri, jf. Danske Lov 6-1-9: ”kastes paa Ilden og opbrændes”.

Bestemmelsen er indsat i Danske Lovs 13. kapitel om løssagtighed, hvis formål var at opretholde en vis almen sædelighed og moral i samfundet. Bestemmelsen var dermed beslægtet med bl.a. bestemmelse om ”letfærdigt, eller skammeligt Levned”. De fleste af Danske Lovs bestemmelser om sædeligheden havde en religiøs baggrund, og bestemmelsen om seksuel omgang med dyr havde da også et vist religiøst aftryk. Udtrykket ”sodomi” stammer således oprindeligt fra Bibelens beskrivelse af byen Sodoma ved Sortehavet, jf. 1. Mosebog, kapitel 13, vers 13 (sodomei): ”med henblik paa den her raadende fordærvelse”. Semantisk set havde udtrykket ”sodomi” oprindeligt betydningen ”unaturlig kønslig omgængelse”, hvilket nøje svarer til gerningsbeskrivelsen i Danske Lovs 6-13-15.

Det er vanskeligt at beskrive, hvad der var gældende ret før Danske Lov. Danske Lov var til en vis grad en sammenskrivning af den tidligere gældende såkaldte sædvaneret og de hidtil gældende landskabslove såsom Jyske Lov, og på den baggrund kunne man antage, at seksuel omgang med dyr også må have været kriminaliseret før Danske Lov. Den retshistoriske litteratur peger imidlertid på, at visse bestemmelser af mere generel etisk og religiøs ka-

rakter blev optaget i retsordenen netop i forbindelse med Danske Lov, men der er ikke sikre holdepunkter til støtte for at antage, at forbudet mod seksuel omgang med dyr var en af disse bestemmelser.

Bestemmelsen i Danske Lovs 6-13-15 blev fastholdt uændret frem til vedtagelsen af den borgerlige straffelov af 10. februar 1866. Bestemmelsen blev her indføjet i borgerlig straffelovs § 177 med uændret ordlyd, idet straffen dog formildnedes til ”forbedringshusarbejde”.

Der findes ikke mange skriftlige kilder til belysning af bestemmelsens betydning i samtiden. Trykte domme fra perioden efter 1866, hvor der ved domstolene er domfældt for seksuel omgang med dyr i medfør af § 177, er uhyre sjældne, hvilket muligvis kan indikere, at bestemmelsen ikke blev anvendt særligt ofte i denne henseende. Fra praksis vedrørende seksuel omgang med dyr kan kun nævnes én kriminal- og politiretsdom, der er optrykt i Ugeskrift for Retsvæsen fra 1911 A, hvor en tiltalt blev straffet for fuldbyrdet forbrydelse efter § 177, ved at have indført sit kønslem i en hoppes kønsdel og have foretaget samlejebevægelser.

Der findes dog en række kancelli- og departementale skrivelser fra 1800-tallet om, hvordan man ved overtrædelse af den borgerlige straffelovs § 177, skulle forholde sig med hensyn til de implicerede dyr og erstatning til ejere af dyrene. Skrivelserne indikerer, at der på dette tidspunkt var et vist fokus på i hvert fald denne – mere praktiske – problemstilling. Når skrivelserne overhovedet var nødvendige skyldes det, at det var gældende ret, at ikke kun mennesket blev straffet ved forbrydelsen, men at også dyret blev aflivet. Formålet med aflivningen af dyret var at forebygge mulig ”forargelse” i befolkningen. Som eksempel på en skrivelse kan nævnes Justitsministeriets skrivelse nr. 245 af 18. september 1872 om nedslagtning af det dyr, hvormed *crimen bestialitatis* er begået, og erstatningsudredelse af tiltalte, eller i mangel heraf som sagens øvrige omkostninger.

Bestemmelsen i 1866-straffelovens § 177 udgik i forbindelse med reformen af den borgerlige straf-

felov, der førte til vedtagelsen af den borgerlige straffelov af 1930 (lov nr. 126 af 15. april 1930). Den eneste rest af bestemmelsen i den nye straffelov af 1930 var et forbud mod visse homoseksuelle forhold. Der var derfor reelt tale om en fuldstændig afkriminalisering af menneskers seksuelle omgang med dyr i det omfang, at forholdet ikke udgjorde en overtrædelse af andre bestemmelser såsom dyrplageri-, blufærdighedskrænkelser- eller hærværksbestemmelsen.

Reformen af straffeloven byggede på omfattende forarbejder i form af en række betænkninger afgivet i begyndelsen af 1900-tallet. Ét af de mere centrale forarbejder i denne forbindelse var en betænkning afgivet af Kommissionen, der var nedsat til at foretage et gennemsyn af den almindelige borgerlige straffelovgivning. Betænkningerne forholder sig bl.a. i bemærkningerne til afkriminaliseringen af menneskers seksuelle omgang med dyr.

Det fremgår således i betænkningens bemærkninger til udformningen af ny bestemmelse i straffeloven (§ 213), der skulle erstatte dagældende straffelovs § 177 om omgængelse mod naturen, at:

”Paragraffen hviler på det synspunkt, at de der nævnte Handlinger må straffes, fordi den almene Sædelighedsfølelse må beskyttes mod de Angreb, som disse Handlinger indeholde.

[...]

Man har ikke ment i denne Paragraf at burde optage nogen Straffebestemmelse for Omgængelse med Dyr, den såkaldte *crimen bestialitatis*. Krænkes Blufærdigheden, eller vækkes der Forargelse ved handlingen, er den selvfølgelig strafbar som sådan; men at straffe Handlingen, uden slige Krænkelser foreligge, synes at ligge udenfor Retsordenens Opgave og Ikke-Medtagelsen er formentlig i overensstemmelse med, at Selvbemittelse [onani] heller ikke straffes som Krænkelser af den almene Sædelighedsfølelse. Efter de få Tilfælde

at dømme, hvor et sådant Forhold er straffet, vil udeladelsen af denne Straffebestemmelse vist heller ikke medføre noget Savn.”

I et andet væsentligt forarbejde til reformen af den borgerlige strafferet – Straffelovkommissionens betænkning af 1916 – anføres i lighed med ovenstående, at man burde forlade den til grund for § 177 ”formentlig forældede” opfattelse, at enhver sådan handling i sig selv bør være strafbar som stridende mod almindelig retsopfattelse og offentlig moral.

Efter vedtagelsen af straffeloven af 1930 var menneskers seksuelle omgang med dyr således principielt tilladt, når blot forholdet ikke stred mod andre bestemmelser om fx dyrplageri eller blufærdighedskrænkelse. Der findes ingen trykte domme, hvor en tiltalt er dømt for dyrplageri eller blufærdighedskrænkelse i relation til seksuel omgang med dyr.

I nyere tid og i forbindelse med forarbejdet til dyreværnsloven af 1991 overvejede Dyreværnsudvalget, om dyreværnslovens rammebestemmelse i § 1 skulle tage stilling til menneskers seksuelle omgang med dyr. Det fremgår herom i Dyreværnsudvalget betænkning:

”Det etiske aspekt i forbindelse med seksuelle overgreb på dyr er ikke omfattet af loven. Omfattet af § 1 er dog den smerte m.v., som dyret bliver påført herved.”

I de senere år har der været et øget kritisk fokus på menneskers seksuelle omgang med dyr både i Danmark og i en række andre lande, og behovet for et eventuelt forbud drøftes i flere lande. Da de seksuelle aktiviteter med dyr ikke er et nyt fænomen, og tidligere forbud er ophævet, kan man rejse spørgsmålet, hvorfor det netop nu er blevet aktuelt at diskutere en strammere regulering af området.

Dette spørgsmål kan der ikke gives noget klart og entydigt svar på. Der kan dog peges på i hvert fald tre forhold, som synes at spille en rolle:

1. Større frihed og åbenhed på det seksuelle område giver anledning til modreaktioner

Forbindelsen mellem ægteskab, forplantning og seksualitet er særligt i de sidste 50 år blevet løsere. I dag er det fra samfundets side accepteret, at mennesker har seksuelle forhold, uden at disse er forankret i ægteskab eller har forplantning som formål. Seksuelle minoriteter, som fx homo- og transseksuelle, bliver stadig mere accepterede, og der er i det offentlige rum generelt megen åbenhed omkring seksualitet og forskellige måder at udleve denne på. Denne øgede seksuelle tolerance og åbenhed kombineret med en øget tilgængelighed til forskellige former for pornografisk materiale, fx ved hjælp af internettet, kan betyde, at der dels er kommet et øget kendskab til usædvanlige seksuelle praksiser, dels at nogle i lyset heraf finder behov for at sætte grænser for, hvad der bør foregå og være alment tilgængeligt. Dette gælder ikke mindst, når der er tale om former for seksuel praksis, som stadig reelt er belagt med tabu. På trods af at det er mere end 70 år siden, at seksuel omgang med dyr blev afkriminaliseret, er denne form for seksuel praksis stadig stærkt tabubelagt.

2. Dyrs status har ændret sig dramatisk gennem de seneste årtier

I den samme periode, som seksualiteten er blevet liberaliseret, har forholdet mellem mennesker og dyr udviklet sig fra en situation, hvor dyr primært havde en rolle som brugsdyr, til i dag hvor nogle dyr stadig har denne rolle, mens andre, typisk hunde, katte og heste, i stigende grad har fået status som medlemmer af familien. Mange mennesker knytter sig stærkt til disse ”familiedyr”, indretter deres tilværelse så hensyn til dyret kan tilgodeses og sørger dybt, når dyret dør. Forskellen mellem relationer mennesker har til andre mennesker, og relationer mennesker har til dyr, er således i visse sammenhænge blevet meget mindre end tidligere.

Samtidig er der sket en udvikling i dyreværnslovgivningen, hvor samfundet over en bred kam forsøger at stramme reguleringen af, hvorledes mennesker har lov til at bruge dyr. Medens den

tidlige dyreværnslovgivning alene rettede sig mod at hindre ”meningsløs” grusomhed mod dyr, er der i dag i lovgivningen stigende fokus på dyrevelfærd og på respektfuld behandling af dyr.

Dyrenes egen seksualitet kan måske endvidere i sig selv udgøre et tabu. Dyrenes seksualadfærd kontrolleres ved hjælp af kastration og sterilisation eller blot ved rent fysisk at afskære dyrene mulighed for seksuel udfoldelse, og selv om dette hævdes at være af praktiske og økonomiske grunde, understøttes formodningen om et vist tabu af, at dyr ofte (bl.a. i underholdningsindustrien) portrætteres så kønsneutralt som muligt, fx uden synlige kønsorganer. Holdningen til dyrenes seksualadfærd kan måske videre bl.a. være forment af den samfundsmæssige udvikling, hvor stadigt færre mennesker har tilknytning til landbrug, hvor man typisk følger med i dyrenes reproduktion, mens andre alene har kontakt med dyr i rollen som ”familiedyr”.

Samtidig med den ovennævnte mulige tabuisering af dyrs seksualitet er der en tendens til at fremme og fokusere på lighederne mellem børn og dyr. Igennem avl har man, især for hundes vedkommende, fremmet den adfærd, der hovedsageligt ses hos unge dyr. I modsætning til de vilde stamfædre, udviser dyrene derfor ofte en for arten ”barnlig” adfærd, også selvom de er fuldt udvoksede. Denne adfærd appellerer til mange mennesker og deres trang til at vise omsorg. I deres rolle som familiedyr har dyrene i dag ofte en status, som på mange måder kan sammenlignes med den status, som børn har. Mange hunde- og katteejere referer ligefrem til sig selv som dyrets ”mor” eller ”far”. I det lys bliver det forståeligt, hvorfor der kan ske en sammenligning mellem seksuel omgang med dyr og pædofili. Der kan således være en sammenhæng mellem den øgede fokus på seksuel omgang med dyr og dyreporno og det forhold, at der i de seneste årtier har været et stærkt øget fokus på pædofili og børneporno og på lovgivningsmæssige initiativer til at begrænse forekomst og udbredelsen heraf.

3. Der har været en række konkrete sager, hvor dyr tilsyneladende er blevet forulempet med et seksuelt motiv

I sommeren 2004 var en del sager fremme i pressen, hvor heste tilsyneladende var blevet skændet på en måde, der tydede på et seksuelt motiv. De fleste af disse sager kunne ved nærmere undersøgelse forklares med andre årsager. Sagerne satte imidlertid fokus på spørgsmålet om menneskers seksuelle omgang med dyr. I den offentlige debat blev udtrykt bekymring over den formodede stigning i sådanne aktiviteter, som bl.a. internettet kunne inspirere til. Der blev også efterlyst lovmæssige tiltag til at forbyde seksuel omgang med dyr, også i de tilfælde, som ikke allerede er dækket af dyreværnslovens generelle bestemmelser.

3. Eksisterende lovgivning

Lovgivning i Danmark

Der er i dag ikke lovgivning i Danmark, der direkte omhandler menneskers seksuelle omgang med dyr eller dyrepornografi. Men som det fremgår ovenfor, eksisterer der en regulering, som tjener til at beskytte dyrs velfærd, samt anden lovgivning, som på forskellig vis regulerer relevante aspekter af området, fx ved at beskytte mennesker mod blufærdighedskrænkelser.

Beskyttelse af dyrevelfærd

Hold af dyr er omfattet af dyreværnsloven (Lov nr. 386 af 6. juni 1991 med senere ændringer) – også i situationer, hvor mennesker har seksuel omgang med dem. I dyreværnslovens § 1 og § 2 anføres:

§ 1: Dyr skal behandles forsvarligt og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe.

§2: Enhver, der holder dyr, skal sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer.

Menneskers seksuelle omgang med dyr må således anses for at være en overtrædelse af dyreværnsloven, hvis de seksuelle aktiviteter fører til, at dyrene lider overlast som anført i de to paragraffer.

Nogle seksuelle aktiviteter involverer, at dyret aflives. Her gælder i alle tilfælde dyreværnsloven, der (uover de ovennævnte § 1 og § 2) i § 13 anfører, at ”den, der vil aflive et dyr, skal sikre sig, at dyret aflives så hurtigt og smertefrit som muligt”, samt at ”aflivning ved drukning ikke må finde sted”. I visse tilfælde gælder endvidere bekendtgørelsen om slagtning og aflivning af dyr (Bek. nr. 1037 af 14. december 1994 med senere ændringer). Ifølge denne skal dyr beskyttes bedst muligt mod ophidselse, smerte og lidelse under flytning, opstaldning, fastholdelse, bedøvelse, slagtning og aflivning, og der stilles krav om visse kvalifikationer hos de personer, der afliver dyr. Bekendtgørelsen dækker dog kun visse dyrearter og former for dyrehold, og den vil derfor ikke kunne finde anvendelse i enhver situation, hvor dyr er blevet aflivet i forbindelse med de seksuelle aktiviteter.

Beskyttelse mod at mennesker kan have seksuel omgang med andres dyr

I forhold til at kunne få adgang til andres dyr, og i forhold til at have seksuel omgang med andres dyr, er der to relevante bestemmelser i straffeloven (LBK nr. 1000 af 5. oktober 2006):

Krænkelse af husfred

Det følger af straffelovens § 264, stk. 1, at det er strafbart at skaffe sig adgang til andres huse eller andet ikke frit tilgængeligt areal. Dette indebærer, at stedet skal fremstå som et aflukke, dvs. være afgrænset af en indhegning eller en hæk, men det betyder ikke, at stedet nødvendigvis skal være aflåst. Det er således ikke tilladt at gå ind på en anden persons mark eller i dennes stald – uanset om formålet er at have seksuel omgang med vedkommendes dyr eller ej.

Hærværk og brugstyveri

Dyr kan (stadig) i strafferetlig henseende betragtes som ting, der tilhører ejeren, og skader på dyrene kan derfor straffes som hærværk, jf. straffelovens § 291, stk. 1. Det er dog formentlig meget sjældent, at en beskadigelse af et dyr, der kan straffes som hærværk, ikke samtidig vil kunne straffes som en overtrædelse af dyreværnslovens § 1. Udover hærværk efter straffelovens § 291, stk. 1, kan der, såfremt der foreligger uretmæssig ”brug” af en andens dyr, efter omstændighederne være tale om brugstyveri, der kan straffes efter straffelovens § 293, stk. 1.

Hertil kommer § 17 i lov om mark- og vejfred (LBK nr. 818 af 11. december 1987 med senere ændringer), ifølge hvilken det er strafbart at færdes på anden mands grund eller private vej, uden ejerens tilladelse eller anden hjemmel, hvis det med lovligt opslag er tilkendegivet, at sådan færdsel er forbudt.

Hensyn til den offentlige moral

Tidligere var det mere almindeligt med ganske omfattende forskrifter til beskyttelse af begreber som den offentlige sædelighed, moral og orden. Fælles for disse udtryk er, at de har til formål at værne hensynet til den kollektive retsbevidsthed, samfundsordenen eller borgernes sikkerhed, og de er udtryk for såkaldte retlige standarder, der udvikler

sig i takt med samfundets almindelige udvikling. I dag bruges begrebet ”offentlig orden” ganske bredt i lovgivningen, mens ”sædelighed” mest bruges i betydningen ”kønssædelighed”. Reguleringen vedrørende kønssædelighed har undergået en vis liberalisering, fx i forbindelse med pornografiens frigivelse, men begrebet optræder stadig i enkelte sammenhænge. I relation til menneskers seksuelle omgang med dyr, værnes om kønssædeligheden i to sammenhænge:

Krænkelse af blufærdighed

Ifølge straffelovens § 232 er det strafbart ved uterlige forhold at krænke blufærdigheden eller give offentlig forargelse. Der stilles tre betingelser for at bestemmelsen er overtrådt: nogle har eller kan have været vidne til forholdet, forholdet kan karakteriseres som uterligt, og gerningsmanden skal handle med forsæt eller i hvert fald være vidende om, at forholdet vil kunne opfattes som uterligt og blufærdighedskrænkende.

Hvad der betragtes som uterligt tager udgangspunkt i, hvad der i samtiden kan anses som støden og vil afhænge af en domstols vurdering på det pågældende tidspunkt (blottelse og samleje er som hovedregel omfattet). Der er ikke i trykt retspraksis eksempler på, at bestemmelsen er blevet anvendt i relation til seksuel omgang med dyr, men det må antages, at bestemmelsen vil kunne anvendes, såfremt de nævnte betingelser er til stede. Handlinger, der er forsøgt foretaget i smug, eller som ingen rimeligvis kan forventes at ville se, er derfor næppe omfattet af bestemmelsen.

Forbud mod uanstændig og anstødelig opførsel

I ordensbekendtgørelsens § 3, stk. 2, anføres, at det er forbudt at udvise uanstændig eller anstødelig opførsel, der er egnet til at forulempe andre eller vække offentlig forargelse (Bek. nr. 511 af 20. juni 2006). Bestemmelsen omfatter adfærd på områder med almindelig adgang, fx offentlige steder. Seksuel

omgang med dyr vil her være omfattet og kunne straffes, uanset om aktiviteten er forsøgt foretaget i smug eller på steder, hvor det ikke kan forventes, at nogen vil overvære forholdet.

Pornografi og sexshows

Det er ikke strafbart i sig selv at besidde eller distribuere dyrepornografisk materiale. Med hensyn til produktionen af dyreporno og afholdelse af sex-shows med dyr gælder dyreværnslovens § 17, ifølge hvilken dyr ikke må dresseres eller bruges til fremvisning, cirkusforestillinger, filmoptagelser eller lignende, hvis dyret herved påføres væsentlig ulempe. Produktion af dyreporno eller brug af dyr i sex-shows kan således være i strid med dyreværnsloven, såfremt dyrene herved påføres smerte eller væsentlig ulempe i forbindelse med selve den seksuelle aktivitet, der optages eller i forbindelse med træning til diverse aktiviteter.

Forbud mod distribution af pornografi, herunder dyrepornografi, blev ophævet sidst i 1960'erne. Straffelovens § 234 forbyder dog stadig salg af ”utugtige billeder eller genstande” til personer under 16 år. Begrebet ”utugtige billeder” dækker typisk billeder af samleje, samlejelignende situationer eller billeder, hvor modellens kønsdele er fremhævet. Afgrænsningen mellem pornografi og kunst har tidligere vist sig vanskelig i praksis. Hertil kommer, at pornografi i dag i et vist omfang fremstilles ved hjælp af computergrafik og -animation. I relation til børneporno har denne teknologiske udvikling ført til, at ikke bare traditionel billedpornografi, men også pornografi, der er fremstillet ved hjælp af computerteknologi, er forbudt. I forhold til dyrepornografi kan tænkes samme definitionsproblemer både i forhold til kunst, fx værker der afbilder myten om Leda og svanen, og computerfremstillet dyrepornografi. Hertil kommer yderligere afgrænsningsproblemer i forhold til bl.a. illustrationer af parringer dyr imellem, fx i dyrefilm på TV, og undervisningsmateriale til uddannelser, der omfatter dyrs seksuelle adfærd og reproduktion.

Produktion, distribution og forevisning af pornografi kan i visse tilfælde udgøre en krænkelse af blufærdigheden eller ordensbekendtgørelsen som nævnt ovenfor. Dette vil formentlig efter vurdering af konkrete sager også kunne gælde dyrepornografi.

Hensyn til beskyttelse af seksuelle minoriteter

Endelig er det ifølge straffelovens § 266b forbudt offentligt at fremsætte udtalelser, ved hvilke en gruppe personer trues, forhånes eller nedværdiges på grund af deres (lovlige) seksuelle orientering, og det betragtes som en skærpende omstændighed, hvis forholdet har karakter af propagandavirksomhed.

Det Veterinære Sundhedsråd

I Danmark har Det Veterinære Sundhedsråd haft enkelte sager til drøftelse, der vedrørte seksuel omgang med dyr. Det Veterinære Sundhedsråd har ikke fundet, at der i de pågældende tilfælde var tale om uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

I 2004 afgav Det Veterinære Sundhedsråd en udtalelse vedrørende lægmands rektalundersøgelse af heste. Rådet konkluderede her, at en person, der ikke har den nødvendige uddannelse, vil kunne påføre en hoppe smerte, lidelse, angst osv. jf. dyreværnslovens § 1. Rådet anser således anal penetration med en arm for at være uforsvarlig behandling af heste, når dette ikke foretages af person med relevant uddannelse (typisk en dyrlæge).

Konkrete straffesager vedrørende seksuel omgang med dyr

Det Dyreetiske Råd har søgt at indhente oplysninger om, hvilke konkrete straffesager, der har været i Danmark vedrørende seksuel omgang med dyr. Der findes imidlertid ikke en central registrering af sådanne sager. Rådet er dog blevet orienteret om,

at der har været i hvert fald et par sager, og at disse ikke er blevet anset for at være en overtrædelse af dyreværnsloven men kan have involveret overtrædelse af anden lovgivning. Det gælder fx en sag fra 2006, hvor en person havde stukket 3-4 fingre op i en ponys vagina. Den pågældende fik en bøde på 500 kr. for overtrædelse af mark- og vejfredslovens § 17 (færden på anden mands grund uden tilladelse).

Udlandet

Andre lande viser stor forskel på lovgivningen vedrørende seksuel omgang med dyr. I de fleste europæiske lande er seksuel omgang med dyr – som i Danmark – kun dækket af de almindelige bestemmelser i dyreværnslovgivningen. I England er der forbud mod at penetrere dyret med penis (vaginalt eller analt), eller at lade sig penetrere af et dyrs penis (vaginalt eller analt). Ifølge den franske lovgivning er seksuel omgang med dyr i hvert fald i et vist omfang strafbart, og i Schweiz blev der for nyligt vedtaget en lovændring, der forbyder seksuelle relationer mellem mennesker og dyr, med henvisning til at disse krænker dyrets integritet. I Sverige har ”Djurskyddsmyndigheten” i 2005 konkluderet, at den nuværende lovgivning er utilstrækkelig til at beskytte dyr mod at blive anvendt af mennesker i seksuel sammenhæng, og både i Norge og Sverige drøftes for tiden behov for og eventuel udformning af yderligere lovgivning. I Holland konkluderede ”Raad voor Dierenaangelegenheden” i 2004, at seksuel omgang med dyr kun i få tilfælde udgør en risiko for dyrets velfærd, men at aktiviteten alligevel burde forbydes, fordi den støder den offentlige moral. Der var imidlertid ikke politisk opbakning til en lovændring på den baggrund, og lovgivningen i Holland svarer på dette område i dag til den danske. I USA varierer lovgivningen i de forskellige stater, og i nogle stater er seksuel omgang med dyr forbudt.

Kun få af de lande, Rådet har modtaget oplysninger fra, har lovgivning rettet mod dyrepornografisk materiale (udover eventuel lovgivning svarende til den danske dyreværnslovs § 17). I Norge er

der forbud mod at udgive dyrepornografi. I Sverige er der forbud mod produktion og distribution af pornografi, der skildrer grov vold mod dyr, samt forbud mod udlån af film og lign. til personer under 15 år, hvis materialet gengiver vold eller trusler om vold mod dyr. Endelig er der i Tyskland forbud mod produktion, distribution eller besiddelse af pornografisk materiale, der afbilder menneskers seksuelle omgang med dyr.

4. Viden om menneskers seksuelle omgang med dyr

Indsamling af materiale

Rådet har i forbindelse med denne udtalelse søgt at afdække arten og udbredelsen af, samt baggrunden for menneskers seksuelle omgang med dyr. Der findes kun et begrænset antal videnskabelige undersøgelser om emnet, hovedsageligt baseret på personer fra Europa og Nordamerika, og givet emnets tabu-belagte natur er det uvist, hvor repræsentative disse undersøgelser er. Rådet har derudover orienteret sig i anden relevant litteratur og internetsider og har haft kontakt med personer med relevant fagligt kendskab. Rådet har endvidere foretaget en uformel spørgeundersøgelse blandt dyrlæger i Danmark. Og endelig har Rådets faglige sekretær haft kontakt via e-mail og telefon med en række personer, der har seksuel omgang med dyr, og som har delt deres viden, erfaringer og tanker. Nedenstående oversigt er et koncentrat af de informationer, der rummer relevante aspekter for Rådets drøftelser. En liste over den væsentligste del af den litteratur, Rådet har indsamlet, findes i bilag 3.

Menneskers seksuelle omgang med dyr

Involverede parter

› Mennesker: Der er både mænd og kvinder, som har seksuel omgang med dyr. Undersøgelser

tyder på, at der er flere mænd end kvinder, men undersøgelserne kan give et skævt billede, fx hvis der er flere mænd end kvinder de steder, hvor spørgeundersøgelserne rekrutterer svarpersoner fra, eller hvis kvinder i højere grad end mænd holder deres seksuelle aktiviteter hemmelige.

› Dyrearter: Undersøgelser tyder på, at i denne del af verden er hunde og heste de dyrearter, der oftest indgår i de seksuelle aktiviteter. Men også kvæg, får, geder og svin nævnes hyppigt. Andre dyrearter som fx katte, slanger, fisk, små gnavere, insekter m. fl. nævnes også, om end det er mere sjældent.

Former for seksuel omgang

- › Personen føler seksuel ophidselse ved at se dyrs kønsorganer, og ved at se dyr parre sig – med andre dyr eller med mennesker (voyeurisme).
- › Personen gnider sine kønsdele mod dyrets krop eller kønsdele, eller lader dyret gnide sine kønsdele mod sig (frottage).
- › Personen beføler dyrets kønsdele uden nødvendigvis at ophidse dyret seksuelt (fx fingre i dyrets vagina eller om dyrets penis).
- › Personen lader dyret berøre hans/hendes kønsdele, uden at dette nødvendigvis er forbundet med en seksuel aktivitet for dyret (fx hund/kat der slikker, eller slange der glider over kønsdelene).
- › Personen stimulerer dyrets kønsdele manuelt eller oralt, hvilket fører til seksuel ophidselse af dyret og eventuelt orgasme/ejakulation.
- › Samleje (vaginalt eller analt) med handyr som den aktive part.
- › Samleje (vaginalt eller analt) med mand som den aktive part.

- › Indføring af hele eller dele af dyr (andet end penis) i personens vagina, urinrør i penis eller anus.
- › Personen udøver vold mod dyrets kønsdele (eventuelt som led i generel mishandling af dyret og ikke nødvendigvis seksuelt betonet).
- › Personen slår dyret ihjel og bruger kroppen eller dele af denne til seksuel tilfredsstillelse (nekrofil).

Motivationer for at have seksuel omgang med dyr

- › Behov for at udøve en (eventuelt voldelig) magtdemonstration. Dyret bliver typisk kontrolleret, tvunget til underkastelse og eventuelt bevidst påført skader. Dette kan fx være som led i en generel trang til brutalitet og dyrplageri, eventuelt med seksuelle undertoner (fx sadistiske tilbøjeligheder), eller dyret kan være en "forberedelse til"/erstatning for aktiviteter med et menneske. Desuden kan en anden person underkastes ved at påtvinges seksuel omgang med dyret.
- › Udlevelse af masochistiske tilbøjeligheder. Dyret repræsenterer noget stort, farligt og potent, dvs. fokus er på dyrets størrelse, styrke, kraft, vildskab og potentielle eller reelle farlighed. Personen kan helt eller delvist overlade kontrollen til dyret og lade sig dominere af dyret i den seksuelle akt.
- › Dyret er en erstatning for en human seksualpartner. Det kan fx være, at en human partner rent praktisk er svært tilgængelig, eller denne ses som uopnåelig. Det kan også være, at de sociale aspekter af relationer med mennesker forekommer overvældende. Dyret giver endvidere mulighed for at udleve seksuelle ønsker uden risiko for, at "seksualpartnern" fordømmer, sladrer eller overfører sygdomme.
- › Den seksuelle omgang med dyr er noget, der prøves af i en eksperimenterende fase. Det vil typisk blot være én blandt flere forskellige seksuelle udfoldelser, som fx seksuel omgang med personer af eget køn. Det kan fx gælde unge, der er ved at forme deres seksuelle identitet, og hvor en mulighed for seksuel omgang med et dyr tilfældigt viser sig, eller det kan være led i en "manddomsprøve".
- › Dyr ses som én mulighed blandt flere andre for at pifte det "almindelige" sexliv op, dvs. dyret betragtes som en slags "sexlegetøj" eller en "husven". Det samme eller forskellige dyr inddrages i de seksuelle aktiviteter, eventuelt blot som et enkeltstående eksperiment, eller dyret kommer måske til at fungere som en fast part i sexlivet.
- › Dyr opleves som bedre seksualpartnere end mennesker. De kan være anatomisk udstyret og bevæge sig på en måde, der findes mere tilfredsstillende end mennesker. Og mentalt kan det opleves positivt, at dyrene ikke har hæmninger eller mindreværdskomplekser, at de ikke viser væmmelse eller fordømmelse over bestemte seksuelle aktiviteter, og at de ikke stiller krav til eller dømmer menneskets seksuelle præstation.
- › Det ses som en del af ansvarlig pleje af dyrets behov at hjælpe dyret til seksuel tilfredsstillelse, fx ligesom at sørge for god ernæring. Nogle dyr, typisk hanhunde, kan vise stor seksuel interesse, også overfor mennesker. Den seksuelle omgang starter her ofte på dyrets initiativ, og den person, der tilfredsstiller dyret, får ikke nødvendigvis selv seksuel nydelse ud af samværet, men kan blot glæde sig over samværet og over at se dyrets nydelse, fx som når dyret kløes bag ørerne.
- › Den seksuelle omgang med dyr ses som et udtryk for en seksuel orientering og sammenlignes ofte med homoseksualitet. Disse personer har ofte følt en seksuel tiltrækning til dyr tidligt i livet.

Nogle oplever samtidig hermed seksuel tiltrækning af mennesker, mens andre ikke er seksuelt tiltrukket af mennesker og alene tiltrækkes af dyr.

- › Den seksuelle relation er en forlængelse af et tæt, kærligt forhold til dyret. For mange mennesker er det almindeligt, at fysisk kontakt med deres dyr omfatter ”kys” på munden/snuden, og at man sover i samme seng – og dyret betragtes som et familiemedlem. For nogle mennesker udvikler dette sig videre til en parforholdslignende relation, der også omfatter seksuel kontakt.
- › Omgangen med dyret omfatter mere end blot den seksuelle og følelsesmæssige relation. Den hænger også sammen med en mere dybtliggende følelse af – i det hele taget – at være mere på bølgelængde med dyr end med mennesker, og eventuelt på en måde hvor disse personer i højere grad kan identificere sig med dyr, og måske en bestemt dyreart, end med mennesker.

I praksis er der ikke tale om klar adskillelse mellem de ovennævnte kategorier. Personer, der har seksuel omgang med dyr, kan sagtens tilhøre flere af de nævnte kategorier – på samme tid eller i forskellige faser i livet, i relation til det samme dyr eller i relation til forskellige dyr. Endvidere er der et stort spektrum, hvor der i den ene ende for nogle blot er tale om en enkeltstående oplevelse, mens det i den anden ende for andre er en livslang integreret del af deres seksuelle identitet.

Terminologi vedrørende mennesker, der har seksuel omgang med dyr

I litteraturen ses mange forskellige betegnelser, bl.a. zoofili, zooeraster, bestialisme, sodomi og zooseksuelle. Begreberne er ikke klart defineret, og der er ikke enighed om, hvad de præcist dækker over. Både blandt sexologer og de forskere, der har lavet de nyeste undersøgelser på området, anses beteg-

nelsen ”sodomi” dog for forældet (betegnelsen har som nævnt været brugt som samlet betegnelse for en række seksuelle aktiviteter, ikke kun seksuel omgang med dyr). I stedet bruger sexologer ofte betegnelsen ”zoofili”, medens de nævnte forskere definerer to hovedkategorier i stil med følgende:

- › Zoofili: er karakteriseret ved en følelsesmæssig tilknytning til dyr, der involverer seksuel tiltrækning, og hvor dyret kan være den foretrukne seksualpartner.
- › Bestialisme: enhver seksuel eller fysisk kontakt mellem dyr og mennesker, der fører til seksuel ophidselse og tilfredsstillelse for den involverede person.

Heller ikke her er der tale om klart adskilte kategorier. Umiddelbart kan det se ud som om ”zoofili” blot er en undergruppe af ”bestialisme”, men begreberne bruges i praksis snarere som yderpunkter over et spektrum af seksuelle relationer mellem mennesker og dyr. Hertil kommer, at nogle personer definerer sig selv som zoofile, men uden at de har seksuel omgang med dyr. Hvis en person har seksuel omgang med en andens dyr uden dennes vidende og accept, kaldes det ”fence hopping”.

En nyere undersøgelse tyder endvidere på, at seksuel tiltrækning af dyr for visse personer opfylder kriterierne for en ”seksuel orientering”. Man kan i så fald tale om ”zooseksualitet”, svarende til kriterierne for hetero- og homoseksualitet. Begrebet ”zooexclusive” bruges om personer, der kun har seksuel omgang med dyr.

Udbredelse

Undersøgelser af mennesker

De få undersøgelser, der er lavet, er behæftet med stor usikkerhed. Undersøgelserne er typisk foretaget på en udvalgt gruppe af mennesker, og givet emnets følsomme og tabubelagte natur er det usik-

kert, om svarene er helt sandfærdige. Resultaterne kan derfor højst give et indblik i forholdene hos de undersøgte grupper. Undersøgelserne belyser derfor ikke nødvendigvis, hvordan forholdene er i andre befolkningsgrupper eller for alle mennesker, der har seksuel omgang med dyr. Samtidig er undersøgelserne som nævnt primært baseret på personer fra den vestlige verden.

Kinseyrapporterne (USA) fra 1948 (mænd) og 1953 (kvinder) er de mest omfattende undersøgelser, der er lavet vedrørende forekomsten af seksuel omgang med dyr. Her rapporteredes det, at ca. 8 % af mændene og 3% af kvinderne havde haft en eller anden seksuel erfaring med dyr. For mændenes vedkommende gælder endvidere, at 40-50% af mænd fra landområder havde haft mindst én seksuel kontakt med dyr. I nyere undersøgelser har tallene været lidt lavere, hvilket har ledt til spekulationer om, hvorvidt det kan skyldes effekten af urbanisering og dermed måske mindre kontakt til dyr. Undersøgelserne peger på, at der for mange kun er tale om en enkelt eller få seksuelle oplevelser med dyr, samt at disse typisk forekommer i teenageårene eller det tidlige voksenliv.

Omfanget af de forskellige former for seksuel omgang mellem mennesker og dyr kendes ikke med sikkerhed. De nyere undersøgelser, der er lavet, peger i samme retning, men resultaterne af dem kan som tidligere nævnt ikke uden videre generaliseres til hele gruppen af personer, der har seksuel omgang med dyr. Blandt de personer, der har medvirket i disse undersøgelser, er der typisk en overvægt af personer, der giver udtryk for stor interesse for dyrenes velfærd. Men det er usikkert, hvor mange der pynter på de svar, de giver, eller vælger slet ikke at deltage i undersøgelserne. Der er endvidere kun ganske få kvinder, der har deltaget i undersøgelserne. Undersøgelserne tyder på, at hunde og heste er de dyrearter, som mennesker hovedsagligt har seksuel omgang med i de dele af verden undersøgelserne dækker. Herefter følger kvæg og andre drøvtyggere. Blandt hundene foretrækkes hanhunde, blandt heste er seksuel omgang med

hopper og hingste på nogenlunde samme niveau, og blandt kvæg og andre drøvtyggere foretrækkes hundyrene. Ifølge deltagerne i undersøgelserne er masturbation af dyrene en af de mest almindeligt forekommende aktiviteter, især på hanhunde. Også vaginalt samleje, især med hopper, rapporteres temmelig ofte. Oral stimulation fra især hunde, men også fra heste, samt oral stimulation af dyrene er endvidere hyppigt forekommende. Anal penetration forekommer tilsyneladende mindre ofte og sker i givet fald oftere på heste end på hunde. Til gengæld er mennesket ofte den modtagende part ved anal penetration, oftest med en hanhund som den udøvende part.

Endelig er der et litteraturstudie vedrørende sammenhænge mellem menneskers seksuelle omgang med dyr og adfærd, der involverer vold og seksuel krænkelse. Afdækningen af eventuelle sammenhænge vanskeliggøres dog af, at der i den relevante litteratur sjældent skelnes mellem forskellige former for seksuelle aktiviteter med dyr, eller om der i den forbindelse har været brugt vold. Dette hænger sammen med, at det i de bagvedliggende undersøgelser typisk antages, at enhver seksuel kontakt med dyr er ensbetydende med dyremishandling. Forfatterens konklusion på litteraturgennemgangen er bl.a., at en sammenhæng mellem vold mod mennesker og vold mod dyr synes veldokumenteret (især blandt meget aggressive personer), samt at seksuel omgang med dyr i de undersøgelser, der er lavet, typisk ses hyppigere hos personer, der har udsat andre mennesker for seksuelle overgreb (især personer som i forbindelse med krænkelse er mere voldelige). Forfatteren påpeger samtidig, at hvor litteraturen således kan antyde en sammenhæng mellem vold mod mennesker og seksuel omgang med dyr, følger det ikke automatisk heraf, at der er en sammenhæng mellem vold mod mennesker og ikke-voldelig seksuel omgang med dyr. Forfatteren anser det videre for sandsynligt, at mere detaljerede undersøgelser vil vise en stærkere sammenhæng mellem vold mod mennesker og vold mod dyr – uanset om akten er

seksuel eller ej. Forfatteren understreger, at disse data må foreligge, før der kan drages konklusioner om, hvorvidt der virkelig er en sammenhæng mellem vold mod mennesker og alle former for seksuel omgang med dyr, eller om sammenhængen kun angår seksuel omgang med dyr, der involverer brug af vold. Med andre ord viser litteraturgennemgangen, at der kan være en højere forekomst af seksuel omgang med dyr blandt personer med voldelige tendenser, men materialet giver ikke belæg for den modsatte konklusion – at der blandt de personer, der har seksuel omgang med dyr (uden brug af vold), skulle være flere med voldelige tilbøjeligheder, end der er i den øvrige befolkning.

To journaliststuderende ved Syddansk Universitet i Odense forsøgte i foråret 2006 at afdække forekomsten i Danmark af udlån af dyr til seksuelle ydelser. Under forskellige profiler på relevante internetsider fik de kontakt til en række personer, der har seksuel omgang med dyr. De fandt, at disse personer kunne deles i de to hovedgrupper ”zoofile” og ”bestialister”, som skitseret ovenfor, hvor de zoofile som hovedregel ikke låner eller udlåner dyr og ofte tager afstand fra den praksis, mens bestialisterne som hovedregel ikke er følelsesmæssigt involveret i dyrene, og at det er blandt personer i denne sidste gruppe, at udlån og lån af dyr primært finder sted. De studerende fandt endvidere, at der ser ud til at være meget lidt kontakt mellem disse to hovedgrupper af personer, der har seksuel omgang med dyr. De personer, de studerende havde kontakt med, repræsenterede en stor spredning i både alder, uddannelse og geografi. Personerne fortalte, at dyrene, der blev lånt ud, typisk er hunde, heste, køer og grise, og at den mest udbredte aktivitet er samleje.

Det er blevet fremført i den offentlige debat, at der er en stigning i antallet af personer, der har seksuel omgang med dyr. De undersøgelser, der er lavet vedrørende udbredelsen, kan dog hverken be- eller afkræfte dette. Rådets oplysninger, både fra personer med fagligt kendskab til området og fra personer, der selv er i det zoofile miljø, antyder,

at de zoofile udgør en relativt lille gruppe, hvor antallet synes nogenlunde konstant. Bestialisterne formodes at udgøre en større gruppe af mere varierende størrelse. Rådets zoofile kontaktpersoner beretter om, at et stigende antal nysgerrige opsøger relevante internetmiljøer, når emnet bringes frem i den offentlige debat, fx når der har været sat fokus på et muligt forbud mod seksuel omgang med dyr.

Undersøgelser af dyr

En anden tilgang til at belyse udbredelsen af seksuel omgang med dyr er at se på erkendte skader på dyr, fx via indberetninger fra dyrlæger. Ligesom for undersøgelserne af mennesker gælder her, at der tale om en udvalgt gruppe. Resultaterne af sådanne undersøgelser kan således sige noget om de tilfælde, dyrlæger møder, hvor mistanke opstår eller bekræftes vedrørende seksuel omgang med dyr. Men undersøgelserne belyser ikke tilfælde, hvor dyrene har lidt overlast men ikke er blevet tilset af en dyrlæge, eller tilfælde hvor skader skyldes seksuel omgang, men hvor dyrlægen ikke fatter mistanke eller ikke observerer skaderne. Undersøgelserne belyser heller ikke (eller kun sjældent) tilfælde, hvor dyrene ikke har lidt overlast, eller hvor den seksuelle omgang måske har været en positiv oplevelse for dyret. Man kan derfor ikke på baggrund af de foreliggende undersøgelser drage generelle konklusioner om mulig overlast på dyr i forbindelse med seksuel omgang.

I en undersøgelse fra England fra 2001 rapporterede dyrlæger i smådyrspraksis om skader bl.a. af seksuel karakter. 404 dyrlæger besvarede det udsendte spørgeskema og berettede om i alt 28 tilfælde af mistanke om eller bekræftelse af skader som følge af seksuelt motiverede aktiviteter. Det er ikke oplyst, hvor lang en tidsperiode dyrlægernes erfaringer dækker. Forfatterne bag undersøgelsen peger på, at problemet med sådanne skader måske ikke er helt ubetydeligt. Undersøgelsens oprindelige fokus var dog ikke seksuelle aktiviteter med dyr, og forfatterne understreger, at de rapporterede tilfælde ikke kan siges at afspejle forekomsten i England som sådan.

Den svenske Djurskyddsmyndigheden udgav i 2005 en rapport, der bl.a. indeholder en undersøgelse af, i hvilket omfang mennesker anvender dyr til seksuelle aktiviteter. Information er indhentet fra bl.a. dyrlæger, politi, og andre myndigheder. I undersøgelsen rapporteres om 209 tilfælde siden omkring 1970. Langt hovedparten af de tilfælde, der rapporteres om, vedrører heste (161 af tilfældene). Det påpeges i rapporten, at en realistisk vurdering af problemets virkelige omfang er svær at foretage.

I en norsk undersøgelse fra 2006 er foretaget en spørgeundersøgelse blandt norske dyrlæger om observation af tilfælde af seksuelt misbrug af dyr. Undersøgelsens forfatter har ladet det være op til dyrlægerne selv at definere, hvad der tæller som "seksuelt misbrug". Der rapporteres i undersøgelsen om 124 tilfælde siden 1970 af mistanke om (og eventuelt bekræftelse af) seksuelt misbrug af dyr. I 95 tilfælde var fysiske skader og/eller psykiske ændringer grundlag for mistanken. I de øvrige tilfælde var der enten ingen synlige tegn, eller dette var ikke oplyst. I 23 tilfælde oplyste dyrlægerne, at dyret enten var blevet fundet dødt eller var blevet aflivet. De tilfælde, der rapporteres om, angår langt oftere hundyr end handyr og oftere større dyr som hopper og køer. Forfatteren påpeger, at undersøgelsen ikke er repræsentativ eller kan sige noget om det reelle omfang af seksuelle overgreb mod dyr (forfatterens formulering), samt at mange af dyrlægerne nøje pointerer i deres besvarelser, at de ikke ved med sikkerhed, om der er tale om seksuelt misbrug, og at skaderne også *kan* skyldes andre ting (forfatterens kursivering).

Det Dyreetiske Råd foretog i marts-april 2006 en forespørgsel til dyrlæger i Danmark via Den Danske Dyrlægeforenings fælles email-liste. Hensigten med denne forespørgsel var ikke at lave en formel undersøgelse som de ovenstående men blot at få et indblik i, hvilke relevante erfaringer dyrlægerne kunne bidrage med. Rådet er opmærksomt på, at denne metode betyder, at det kun er et begrænset antal dyrlæger, som i første omgang har modtaget henvendelsen, og set i forhold til den danske dyrlæ-

gestand som helhed modtog Rådet et relativt beskedent antal besvarelser. Rådet modtog i alt 122 svar, heraf var de 114 svar fra nuværende eller tidligere praktiserende dyrlæger, der kunne berette om i alt 17 tilfælde, hvor de gennem praksisarbejde selv er stødt på tilfælde, hvor mistanke er opstået og/eller blevet bekræftet vedrørende seksuel omgang med dyr (herunder 1 tilfælde, hvor en mistanke efterfølgende blev afkræftet). Rådet modtog endvidere omtale af tilfælde fra fx "nabopraksis", "tidligere chef", "omtalt af andre", "patologisk undersøgelse" eller "forsikringssager", men det er usikkert, om disse i visse tilfælde kan føres tilbage til de samme episoder. En del dyrlæger knyttede endvidere nogle kommentarer til besvarelsen. Erfaringsgrundlaget blandt de dyrlæger, der svarede på henvendelsen, går tilbage til 1970'erne. Det Dyreetiske Råd har konkluderet følgende på baggrund af besvarelsene:

- › at seksuel omgang med dyr og mishandling af dyr med seksuelle undertoner forekommer i Danmark.
- › at mistanke om seksuel omgang med/mishandling af dyr kan opstå af årsager, der efterfølgende viser sig ikke at være relateret til en seksuelt betonet/menneskeskabt aktivitet.
- › at seksuel omgang med dyr (jf. både vurderinger af konkrete tilfælde og teoretiske overvejelser) af nogle dyrlæger ikke anses for at være ensbetydende med, at dyrene lider overlast.

Heller ikke dette materiale kan anses for at være repræsentativt, og Rådet har derfor valgt ikke at lægge vægt på antallet af rapporterede tilfælde, eller drage yderligere generelle konklusioner om dyrlægers observationer på basis af denne forespørgsel.

Seksuel omgang med dyr i organiseret og kommercielt regi

Dyrepornografi

Pornografisk materiale med dyr er let tilgængeligt på internettet og kan også fås i visse pornobutikker. Denne umiddelbart tilgængelige dyrepornografi viser i langt overvejende grad hanhunde og hingste, der stimuleres oralt af et menneske, eller vaginalt eller analt samleje med dyret som den aktive part. Størstedelen af de personer, der optræder i materialet er kvinder, med mindre man opsøger materiale med homofilt indhold. Pornografisk materiale, hvor dyret penetreres vaginalt eller analt af mænd, findes også, men det virker umiddelbart mere sparsomt forekommende. Materiale af mere voldelig karakter er kun set sporadisk. Endelig er der set eksempler på dyrepornografisk materiale, der er fremstillet ved hjælp af computerteknologi.

I dag er det ikke altid, at organiserede kommercielle kræfter står bag pornografiske optagelser. Ved hjælp af moderne teknologi kan privatpersoner lave optagelser af egne eller andres seksuelle udfoldelser, herunder optagelser af seksuel omgang med dyr. Sådanne optagelser kan beholdes til privat brug, eller de kan deles med andre – fx ved at de lægges ud på internettet, sælges til andre privatpersoner på internettet, eller sælges til pornoproducenter, der senere inkorporerer filmklippet i en pornofilm. Der eksisterer således en gråzone mellem privattoptagelser og professionel pornoproduktion. Pornografisk materiale, hvor dyr penetreres, eventuelt med brug af vold, er primært observeret, hvor privatpersoner har lagt egne optagelser på relevante sider på internettet til deling med ligesindede, eventuelt mod betaling.

Det er ofte blevet fremhævet i den offentlige debat, at Danmark er førende i produktion og distribution af dyreporno. Danmark var tilbage i 1970'erne berømt for især enkelte film, der involverede en kvindes seksuelle omgang med sine dyr, men trods søgen på relevante internetsider og i

pornobutikker, samt forespørgsler i både det zoofile miljø og i pornobranchen, har Rådet ikke kunnet finde oplysninger, der bekræfter, at der skulle være belæg for at hævde, at Danmark er førende i dag. Ifølge de oplysninger, Rådet har, produceres det meste dyreporno i dag i Europa (syd for Danmark) og Sydamerika. Den importerede dyreporno sælges og distribueres i og fra Danmark, både i butikker og over internettet. Men selv om visse internetsider med dyreporno har forbindelse til Danmark (de har fx en web-adresse, der ender på .dk), drives siderne tilsyneladende typisk fra udlandet. Om distributionen af dyreporno i og fra Danmark er større end for andre lande er uvist, men distributionen har ikke nødvendigvis et større omfang end i og fra andre lande, hvor det ligeledes er tilladt. Rådet udelukker således ikke, at der kan være en kommerciel produktion af dyreporno i Danmark, men stiller dog spørgsmålstegn ved omfanget heraf, eftersom det materiale, der umiddelbart findes til salg, tilsyneladende ikke er danskproduceret.

Blandt de zoofile tages der typisk afstand fra pornografisk materiale og anden kommerciel brug af dyr til seksuelle forhold. Dette er ikke overraskende, da disse personer vægter den følelsesmæssige tilknytning til dyret højt. Målgruppen for dyrepornografi mm. må derfor antages i højere grad at være personer, hvor nysgerrighed eller den seksuelle tilfredsstillelse i relation til dyr er i centrum (dvs. bestialister), muligvis blot som fantasi, eller hvor dyrets symbolværdi (fx som det super-potente handyr) er den stimulerende faktor. Det er muligt, at dyrepornografien kan inspirere potentielle bestialister til at eksperimentere med seksuel omgang med dyr.

Shows, klubber og bordeller

Der er jævnlige rapporter om forekomsten af organiserede dyresex-shows, klubber og dyrebordeller i Danmark. Rådet har hørt disse rygter men har ikke kunnet få bekræftet, om sådanne aktiviteter finder sted i Danmark. Til gengæld foregår der tydeligvis

på privat basis et vist omfang af udlån af dyr, hvor kontakten typisk etableres via annoncer på internettet. De tidligere omtalte journaliststuderende oprettede bl.a. en kvindelig profil, der forsøgte at låne dyr til sex. Profilen fik adskillige tilbud i løbet af få dage. De personer, som de studerende fik kontakt til, fortalte, at modydelsen for udlånet typisk er, at ejeren af dyret overværer de seksuelle aktiviteter og eventuelt har seksuel omgang med den/de personer, der ønsker at låne dyret. Der kan også være tale om gensidigt udlån af dyr eller om decideret leje, hvor der betales for lånet. De personer, som de studerende fik kontakt til, nævnte endvidere forekomsten af sex-shows i Danmark, hvor piger har seksuel omgang med dyr; en gård, hvor dyrene er indkøbt med henblik på udlån til seksuelt samvær, samt klubber hvor interesserede mødes og dyrker sex med deres hunde. Det må formodes, at grænsen mellem privat udlån og eventuelle mere organiserede og kommercielle aktiviteter, fx i form af bordeller, klubber og shows, er flydende.

5. Viden om dyrs seksualitet og konsekvenser for de berørte dyr

Rådet har ikke kunnet finde frem til forskning, der belyser dyrs reaktioner på, at mennesker har seksuel omgang med dem. Der er dog meget forskningsmæssig viden om dyrs seksualadfærd og reproduktion, og en del beskrivelser fra personer, der har haft seksuel omgang med dyr. Rådet har konsulteret personer med relevant faglig viden om dyrs reproduktion og adfærd, præsenteret disse for internetbaserede vejledninger i seksuel omgang med dyr, og har derpå drøftet de dyrevelfærdsmæssige aspekter af menneskers seksuelle omgang med dyr. Rådet har endvidere fået tilbud om adgang til at foretage helbreds- og mentalundersøgelse af dyr, der indgår i seksuel omgang med mennesker. Rådet har dog valgt at takke nej til denne mulighed, da det ikke giver et repræsentativt billede

af forholdene, og Rådet allerede er opmærksomt på, at visse aktiviteter næppe medfører skader. Selv om viden, der er direkte belyser dyrenes reaktioner, er begrænset, finder Rådet det rimeligt på baggrund af den generelle indsigt i dyrs adfærd og reproduktion at gøre sig visse antagelser om, hvordan de seksuelle aktiviteter opleves for dyrene.

Dyrs seksualitet

Dyr er ligesom mennesker fra naturens side motiveret for at udføre seksuel adfærd. Selv om det evolutionsmæssige formål med at parre sig kan siges at være reproduktion, er det ikke selve det, at dyrene får afkom, der i første omgang får dem til at parre sig. Det er til gengæld sandsynligt, at de parrer sig, fordi de er motiverede for selve parringsakten, og at denne er forbundet med en positiv oplevelse. Det er derfor rimeligt at antage, at der er en eller anden form for behag eller tilfredsstillelse forbundet med akten. Denne antagelse bekræftes af adfærden hos handyr, der for mange arters vedkommende er parate til at arbejde for at få adgang til hundyr, især hvis hundyr er i brunst, og handyr der i avlsøjemed er vant til at få tappet sæd – de viser stor ivrighed, når det udstyr, de forbinder med sædopsamlingen, tages frem.

Nerve-styringer af henholdsvis blodtilførsel til kønsorganer (dvs. erektion for handyrenes vedkommende) og reaktioner forbundet med angst og flugt, kan som hovedregel ikke fungere samtidig. Det er derfor rimeligt at antage, at i hvert fald et handyr med erektion næppe samtidig føler angst el. lign. ubehag ved situationen – især ikke, hvis situationen opstår gentagne gange, så dyret er bekendt med, hvad den indebærer. Ifølge personlige beretninger fra zoofile medfører regelmæssig masturbation af hanhunde, at hundene udviser en mere rolig og harmonisk adfærd.

Der er intet ved hunpattedyrenes anatomi eller fysiologi, der modsiger, at stimulation af kønsorganerne og parring skulle kunne være en positiv oplevelse – fx fungerer klitoris på samme måde som

hos kvinder. Videnskabelige undersøgelser har vist, at reproduktionssuccesen forbedres ved stimulation af klitoris på bl.a. køer og hopper i forbindelse med insemination, fordi det forbedrer sædtransporten pga. sammentrækninger af de indre kønsdele. Dette gælder sandsynligvis også hundyr af andre dyrearter, og sammentrækninger i de indre kønsdele ses fx også under orgasme hos kvinder. Det er derfor rimeligt at antage, at det seksuelle samvær kan være forbundet med en positiv oplevelse for hunddyrene.

Slimhinden i hunddyrets vagina og dyrets adfærd er under indflydelse af dets brunstcyklus. Det betyder, at dyret er fysisk og mentalt mere parat til seksuelle aktiviteter på nogle tidspunkter end på andre. Men dette er ikke ensbetydende med, at den seksuelle aktivitet vil være forbundet med skader, angst og lidelse, hvis den foregår udenfor brunstperioden. Under hensyntagen til bl.a. anatomiske størrelsesforskelle vil et hundyr således ikke nødvendigvis lide overlast ved vaginal penetration – heller ikke uden for brunstperioden, når blot der udvises passende forsigtighed, tålmodighed og bruges tilstrækkelig glidecreme.

Der er næppe nogle variationer over det seksuelle samvær, som mennesker udøver, der ikke også findes i dyreverdenen. Hos dyr ses således også onani, homoseksualitet, pædoфи, analsex, oralsex, sex mellem arter, voldtægt osv. Fuldbyrdet voldtægt (vaginalt eller analt) ses dog sjældent hos dyr af de arter, mennesker typisk har seksuel omgang med, da parringsakten forudsætter, at det dyr, der penetreres, samarbejder ved at indtage en stilling, der muliggør parringen.

I modsætning til mennesker har dyrene ikke en følelse af væmmelse og afsky for bestemte ting. Mange hundeejere kan fx nikke genkendende til hundens utilslørede interesse for afføring og kønsdele. De fleste hundeejere prøver blot at vænne hundene fra at vise denne interesse. Men for nogle mennesker er én af attraktionerne ved at dyrke sex med dyr netop, at der ikke er nogen fordømmelse over noget, som andre mennesker vil kalde ulækkert eller perverst. Dyrene deltager ukritisk.

Dyrs evne til at samtykke eller sige nej

Uddannelser for personer, der skal have med dyr at gøre, omfatter typisk også egen sikkerhed. Det vil sige, at det er almindeligt anerkendt, at dyr godt kan sige fra – og gør det – når de vil modsætte sig diverse procedurer. Selv om de ikke verbalt kan sige nej, kan de sige fra med fx tænder, kløer, hove og klove. I relation til menneskers seksuelle omgang med dyr er der endvidere beretninger fra zoofile, ikke bare om dyrenes måder at sige fra på, men også om hvordan dyr kan sige til og selv tage initiativ til det seksuelle samvær, fx ved at placere sig steder, som forbindes med den seksuelle aktivitet, eller ved at udvise samme adfærd overfor den zoofile som dyret ville gøre overfor en artsfælle i forbindelse med parring. Man kan således argumentere for, at dyr gennem adfærdsmæssige signaler i en vis forstand både kan sige til og fra i forhold til seksuelt samvær med mennesker.

Behov for tilvænnning, træning eller tvang

Seksualadfærd er en normal del af dyrenes adfærdsskatalog. At udvise seksuel adfærd er derfor som udgangspunkt ikke noget, dyrene behøver at lære eller blive trænet til – en stor del af adfærdsmønstret er nedarvet, og dyrene ”finjusterer” selv adfærden, hvis de får de rette betingelser. I det seksuelle samvær med mennesker er disse betingelser anderledes end dyrenes naturlige udgangspunkt. Men at betingelserne er anderledes, er ikke nødvendigvis ensbetydende med, at det seksuelle samvær for dyret er forbundet med velfærdsmæssigt ringere oplevelser.

Nogle seksuelle aktiviteter kan muligvis forudsætte en vis grad af tilvænnning, fx fordi de stimuli som naturligt ville være til stede mangler, eller situationen ikke af dyret opfattes som seksuel. Igen behøver dette ikke at betyde, at dyret velfærdsmæssigt lider overlast. Som i andre aspekter af samværet med mennesker må dyrene til en vis grad tilpasse sig de forhold, de bydes, fx at skulle være alene hjemme, eller gå med halsbånd eller seletøj. Fra en

velfærdsmæssig betragtning er det her afgørende, at den, der ønsker seksuel omgang med et dyr, giver den nødvendige tid og udviser tilstrækkelig tålmodighed til, at dyret i eget tempo kan vænne sig til forholdene, samt at personen er opmærksom på, at nogle dyr ikke kan acceptere visse aktiviteter (seksuelle eller ej), og om nødvendigt opgiver sit forehavende.

Det er i den forbindelse vigtigt at være opmærksom på, at dyr vil kunne trænes til at udføre visse ting mod deres vilje. Her vil det dog ofte være træningsmetoderne, der er det største velfærdsmæssige problem. Hvis et dyr ikke er knækket mentalt af træningen, er bundet, bedøvet eller på anden måde forhindret i at sige fra, vil det derfor være rimeligt at antage, at hvis dyret ikke viser tegn på frygt eller forsøg på flugt eller forsvar, så oplever det ikke situationen som belastende – uanset om handlingen for dyret er seksuel eller ej.

Det er samtidig væsentligt at være opmærksom på, at dyr, givet at de har accepteret et menneske som ”føreren i flokken”, kan undlade at modsætte sig handlinger, de ikke bryder sig om. Spørgsmålet er her, om den eventuelle passivitet, der kan følge af frygtsomhed eller underkastelse, tolkes som sådan, eller fejlagtigt tolkes som at dyret er velvilligt indstillet. Det kan være nødvendigt at se på flere aspekter af dyrets reaktion for at kunne tolke dyrets adfærd, og det er derfor væsentligt at have et godt kendskab til både den pågældende dyrearts adfærd og til det pågældende individ for at kunne aflæse dyrets adfærd korrekt i den konkrete situation.

Risiko for at dyr lider overlast

Der er situationer, hvor seksuel omgang mellem et dyr og et menneske kan være forbundet med en positiv oplevelse for dyret – fx hvis et menneske masturberer en hanhund. Men der kan også omvendt være situationer, hvor dyr vil blive udsat for stærk lidelse som konsekvens af, at mennesker inddrager dem i seksuelle aktiviteter. Konsekvenserne for dyrenes velfærd fordeler sig således på en skala med risiko

for alvorlig lidelse i den ene ende og mulighed for positive oplevelser i den anden ende:

- Akter med klar risiko for at dyret dør, og at det dør på en smertefuld måde: fx fisk eller små gnavnere, der indføres vaginalt eller analt; eller en mand der har samleje med en høne. Stimuleringen fra dyrets dødskrampe kan være en del af formålet med akten.
- Akter med klar risiko for angst, smerte og skader: fx udlevelse af sadistiske fantasier, hvor dyret fastholdes, bindes og eventuelt bevidst påføres fysiske skader.
- Akter med mulig risiko for angst, smerte og skader: fx vaginal og anal penetration af dyret, hvor risikoen for dyrets velfærd afhænger af bl.a. dyreart, dyrets størrelse, dyrets brunstcyklus, tillid mellem dyr og menneske, menneskets tålmodighed, størrelse samt vilje og evne til at observere tegn på, at dyret siger fra.
- Akter uden risiko for at dyret lider overlast: fx dyr der stimulerer et menneske oralt, eventuelt efter at denne har påført sine kønsdele attraktiv ”lokkemad” (fx leverpostej).
- Akter der må antages at være forbundet med en positiv oplevelse for dyret: fx at dyret stimuleres til seksuel ophidselse og eventuel orgasme/ejakulation enten gennem oral eller manuel stimulation eller gennem samleje.

Sammenligning med pædofili

Seksuel omgang med dyr er i den offentlige debat ofte blevet sammenlignet med pædofili. Sammenligningen er umiddelbart nærliggende, bl.a. fordi der er en skæv magtbalance både i voksen-barn relationer og i menneske-dyr relationer. Der er dog væsentlige forskelle på børn og dyr. For det første er den skæve magtbalance typisk en nødvendig forudsætning for

at holde dyr, og for at dyrene kan trives sammen med mennesker. Det er således i relation til dyr vigtigt, at denne situation opretholdes – af hensyn til begge parter. Kastration af handyr anses fx som en acceptabel måde, hvorpå dyret kan fastholdes på et ”umodent” stadium for at gøre det nemmere for mennesket at bevare sin status. Anderledes er det med børn, hvor disse gerne på et tidspunkt skal kunne fungere som selvstændige voksne mennesker med en intakt seksualitet. Der derfor helt andre hensyn og aspekter på spil i relation til magtbalancen mellem voksne og børn og beskyttelsen af børnenes seksualitet. I relation til selve det seksuelle samvær er der også væsentlige forskelle. Ifølge de undersøgelser, der er lavet, er de dyr, mennesker har seksuel omgang med, typisk voksne individer, der er kønsmodne og har en egen seksualdrift. Selv om seksuelt samvær med mennesker kan karakteriseres som en usædvanlig måde for dyret at få afløb for denne drift på, er der derfor ikke nødvendigvis tale om, at dyret påtvinges en adfærd, det ikke er færdigudviklet til at udøve eller modtage. Endelig er der den væsentlige forskel, at dyr næppe som mennesker kan reflektere over deres egen identitet og relationer til andre individer. Der er mange grunde til, at børn, der har været udsat for seksuelle overgreb, kan få psykiske problemer efterfølgende. Nogle af disse vil også gælde for dyr, fx oplevelsen af angst, smerte og tillidsbrud, mens det med andre kan være sværere at forestille sig, at de skulle være relevante for dyr, fx konfrontation med omgivelsernes reaktioner og komplekse mekanismer, der træder i kraft til beskyttelse af psyken.

6. Mulige afledte konsekvenser af et forbud mod seksuel omgang med dyr

Ud over risikoen fra straf kan der være andre konsekvenser af et forbud mod seksuel omgang med dyr, bl.a. for de berørte dyr. Et forbud kan betyde, at de internetfora, hvor zoofile kan finde ligesindede, må lukke, og dermed mindskes også muligheden for at udveksle erfaringer og information om, hvordan man undgår, at dyr lider overlast ved de seksuelle aktiviteter. Blandt zoofile tales om de såkaldte Z.E.T.A-principper (Z.E.T.A. = Zoophiles for the Ethical Treatment of Animals). Principperne blev efter sigende udviklet af en gruppe zoofile i USA for 10-15 år siden og er en slags retningslinier for seksuel omgang med dyr. Fokus i principperne er at sætte respekt for og hensyn til dyret i centrum, fremme oplysning om – men ikke tilskynde til – seksuel omgang med dyr, samt modarbejde seksuel omgang med dyr ”for sjov”, for økonomisk vinding, eller på måder der involverer mishandling. Erfarne zoofile kan i de relevante internetfora udbrede kendskabet til disse principper, give gode råd og prøve at tale andre fra seksuelle aktiviteter, der indebærer en risiko for dyrenes velfærd. Herved er der mulighed for at holde en vis selvjustits i miljøet. På de relevante internetfora kan ses adskillige indlæg fra nybegyndere, der efterspørger gode råd med henblik på at undgå, at dyret lider overlast ved de seksuelle aktiviteter. Et forbud, som fjerner denne mulighed for udveksling af information, kan derfor som nævnt muligvis øge risikoen for, at nybegyndere ”prøver sig frem” på egen hånd og kommer til at påføre dyrene angst og smerte.

Omvendt er det også muligt, at et forbud – og deraf følgende lukning af diverse internetsider om emnet – kan være med til at reducere fokus på menneskers seksuelle omgang med dyr. Derved er det muligt, at færre vil føle sig inspireret til at eksperimentere med denne form for seksuel udfol-

delse, og derigennem kan antallet af nybegyndere på området måske mindskes.

Så vidt Rådet har kunnet identificere, falder de personer, der dyrker sex med dyr på en måde, så dyret lider overlast, overordnet set i følgende kategorier:

- › Personer, hvor det at pine eller tvinge dyret er en del af formålet.
- › Personer, der er ligeglade med, om dyret lider overlast, dvs. de reagerer ikke på dyrets tegn på modvilje, selv om de observerer dem.
- › Personer, der er så optaget af deres egen tilfredsstillelse, at de ikke rigtig tænker over, hvordan dyret har det.
- › Personer, der af uvidenhed kommer til at skade dyret, men bestemt ikke har til hensigt at gøre det.

Om personen er zoofil eller bestialist spiller ikke i sig selv nogen rolle i det konkrete tilfælde for, om dyret lider overlast. Rådets zoofile kontaktpersoner skønner, at de zoofile med deres følelsesmæssige engagement nok har den laveste risiko for at skade dyret, men at det kan ske, og i så fald typisk sker ved de første erfaringer pga. uvidenhed. Samtidig skønnes det, at bestialisterne med et måske mindre fokus på dyrenes oplevelse af situationen har en større risiko for at skade et dyr, uden at det betyder, at de nødvendigvis gør det. Samlet set vurderer flere af Rådets zoofile kontaktpersoner, at i størstedelen af de tilfælde, hvor dyrene måtte lide overlast, skyldes dette personens uvidenhed og uopmærksomhed på dyret (typisk nybegyndere), ikke ligegyldighed eller bevidst påført skade.

Problemet for de personer, der søger oplysning, er dog, at god information kan være svær at få adgang til. Informationen findes typisk på dyresexsider på internettet, og det kan være svært eller helt

umuligt at skelne for en nybegynder, om de råd, der gives, er seriøse. For den, der gerne vil have ordentlig information og måske gerne vil undgå at skulle konfronteres med et til tider "hårdt" miljø på internettets sex-sider, eksisterer der ikke i dag et sted at henvende sig. Hvis man henvender sig på de traditionelle steder for seksualoplysning, bliver man mødt af uvidenhed og eventuelt afvist som useriøs. Flere zoofile har overfor Rådet påpeget dette problem og behovet for et sted, der tager henvendelserne alvorligt og kan give ordentlig information.

Endelig kan det være et problem, hvis personer, der har seksuel omgang med dyr, af angst for opdagelse og anmeldelse tøver med eller helt undlader at opsøge en dyrlæge, hvis dyret viser symptomer fra kønsorganerne. Rådet har modtaget oplysninger fra udlandet om tilfælde, hvor personer i lande, hvor seksuel omgang med dyr er forbudt, har været tilbageholdende med at konsultere en dyrlæge, også selv om symptomerne fra dyrets kønsorganer ikke var forårsaget af det seksuelle samvær.

7. Det Dyreetiske Råds etiske overvejelser

Det Dyreetiske Råds medlemmer havde kun meget begrænset viden om menneskers seksuelle omgang med dyr, da Rådet modtog anmodningen fra Justitsministeriet om en udtalelse. Rådets medlemmer har i den periode, hvor udtalelsen er blevet udarbejdet, ikke blot skullet sætte sig ind i det faglige stof men også skullet forholde sig til spørgsmål, der ikke almindeligvis bringes op i drøftelserne vedrørende hold af dyr. Medlemmernes holdninger til emnet er blevet udviklet og nuanceret undervejs i processen i takt med den øgede viden om emnet. Rådet pointerer, at denne udvikling ikke nødvendigvis afspejler en udvikling hen imod større accept, men blot at Rådets medlemmers erfaring er, at det tager tid både at indsamle og reflektere over informationerne om

emnet, og medlemmerne opfordrer derfor til, at andre der ønsker at beskæftige sig med dette emne forholder sig til den tilgængelige viden på området som et led i deres stillingtagen.

Det Dyreetiske Råd har fokuseret sine drøftelser på de former for seksuel omgang med dyr, som har været genstand for bekymring i både den offentlige og politiske debat, dvs. akter, der har som det primære formål at give et menneske eller dyr seksuel tilfredsstillelse. Rådet har derfor ikke drøftet andre spørgsmål i tilknytning til seksuel omgang med dyr, fx kastration, sterilisation, sædopsamling og inseminering.

Et enkelt medlem af Det Dyreetiske Råd, Peter Mollerup, har i drøftelserne holdningsmæssigt adskilt sig fra de øvrige medlemmer. Peter Mollerup står sammen med de øvrige medlemmer af Rådet bag de første seks afsnit af udtalelsen; men han har i forhold til de etiske overvejelser og de deraf følgende konklusioner og anbefalinger efter eget ønske valgt at komme med en mindretalsudtalelse. Denne mindretalsudtalelse er indsat som bilag 1.

Fokus for Rådets overvejelser har været, om der ud fra en etisk betragtning er grundlag for at skærpe lovgivningen i forhold til menneskers seksuelle omgang med dyr. Spørgsmålet er altså med andre ord, om der etisk set er grund til at foretage regulering af området, som rækker videre end den, som allerede findes i den eksisterende lovgivning (se afsnit 3 "Eksisterende lovgivning" for en oversigt over gældende relevant lovgivning). Rådet har lagt til grund, at mulige relevante etiske hensyn omfatter dyrevelfærd, respekt for dyrs værdighed og integritet, respekt for dyreejeres følelser, respekt for seksuelle minoriteter og respekt for offentlig moral.

Hensyn til dyrevelfærd

Som det fremgår af ovenstående gennemgang dækker menneskers seksuelle omgang med dyr over en lang række forskelligartede aktiviteter. Der er nogle aktiviteter, der klart må anses for at være dyreværn-

smæssigt uacceptable, fordi dyret uundgåeligt lider fysisk eller mental overlast – eller ligefrem dør. Der er imidlertid også en del aktiviteter, hvor dyrene ikke påføres skade eller ulempe. Det kan være situationer, hvor et menneske stimulerer et dyrs kønsorganer, eller det kan være situationer, hvor et menneske er modtager af et vaginalt eller analt samleje, og hvor den aktive part er fx en hanhund eller en hingst.

Om et menneskes seksuelle omgang med et dyr påfører dyret skade eller ulempe må bero på en konkret vurdering, som inddrager en række forhold. Det kan bl.a. være relevant at forholde sig til, hvilken dyreart, og eventuelt også race, der er tale om. Hvor fx en høne eller en kat anatomisk er dimensioneret, så penetration med en mands penis uundgåeligt vil føre til en smertepåvirkning for dyret, er det ikke sikkert, at en ko vil mærke meget til en sådan aktivitet. Endelig kan der være et hensyn at tage til hundyrenes reproduktionscyklus, hvor de i visse perioder kan være henholdsvis mere sarte eller modtagelige for vaginal penetration afhængig af deres brunststatus.

Samlet set konkluderer Rådet, at det at have seksuel omgang med dyr kan medføre, at dyr lider overlast, men at det ikke altid gør det, samt at det seksuelle samvær under visse betingelser kan være en positiv oplevelse for dyret. Dyreværnslovens § 1 anfører, at "dyr skal behandles forsvarligt og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt men og væsentlig ulempe". Rådet vurderer, at denne bestemmelse i princippet er tilstrækkelig til at håndtere de tilfælde, hvor menneskers seksuelle omgang med dyr vil medføre, at dyret lider overlast.

Dyreværnslovens § 2 anfører, at "enhver, der holder dyr, skal sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer." Fortolkningen af denne paragraf i relation til seksuel omgang med dyr er kompleks, og der mangler viden om dyrenes seksu-

elle behov. Der henvises i paragraffen til anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer, men så vidt Rådet er orienteret, findes sådant materiale ikke til at belyse konsekvenserne for dyrene af hverken seksuel omgang med andre dyr, med mennesker eller konsekvenserne af seksuel afholdenhed.

Rådet vurderer dog, at denne bestemmelse i princippet er tilstrækkelig til at håndtere de tilfælde, hvor mennesker i deres seksuelle omgang med dyr ikke i tilstrækkelig grad tager hensyn til dyrenes fysiologi og adfærd, men påpeger, at en stillingtagen må bero på en konkret vurdering af, hvilke dyrearter og aktiviteter der er tale om i de enkelte sager. Rådet minder videre om, at hold af dyr i overensstemmelse med deres fysiologiske og adfærdsmæssige behov ikke nødvendigvis er ensbetydende med, at dyrenes behov er tilsidesat, hvis ikke alt foregår, som det ville have gjort hos vildtlevende dyr. Fx er det i dag almindeligt accepteret at holde intakte og seksuelt modne dyr, uden at de får mulighed for at udfolde det samme repertoire af seksualadfærd, som kan ses hos vildtlevende dyr.

Når det gælder hensynet til dyrenes velfærd vurderer Rådet således, at de gældende generelle bestemmelser i dyreværnsloven i tilstrækkelig omfang dækker de bekymringer, der her kan fremføres med hensyn til, om man ad lovgivningens vej kan gribe ind over for mennesker, som gennem seksuel omgang med dyr påfører dyrene skade, lidelse eller anden ulempe.

Respekt for dyr, deres værdighed og integritet

Et argument, der ofte er fremsat i den offentlige debat er, at seksuel omgang med dyr er et udtryk for en tingsliggørelse og mangel på respekt for dyr. Som udgangspunkt finder Rådet, at nedbrydningen af respekten for dyrene og dyrenes værdighed eller integritet kan komme til udtryk i en lang række af de måder, hvorpå mennesker vælger at bruge dyr til opfyldelse af deres egne mål og ønsker. Dette gælder også brugen af dyr som redskaber til seksuel tilfredsstillelse. Rådet påpeger dog, at mangel på respekt for

dyrs værdighed og integritet i sig selv ikke er noget, dyrene oplever, om end konsekvenserne af respekt eller mangel herpå kan opleves af dyrene og kan give sig udslag i form af skade, lidelse eller anden ulempe – jf. foregående afsnit. Krænkelser af dyrs værdighed og integritet er således noget, mennesker kan føle på dyrenes vegne.

Behovet for at værne om respekten for dyr kan allerede nu findes i relation til lovgivning, herunder i de forarbejder, som ligger til grund for lovgivningen, fx i forbindelse med kosmetiske operationer på dyr, brug af levende dyr som udsmykning i forretningslokaler samt kloning og genmodificering af dyr. Fælles for disse lovgivningsmæssige tiltag er, at der trækkes en grænse for brugen af dyr, selv om der ikke nødvendigvis foreligger et dyreværnsproblem, med henvisning til fraværet af et vægtigt menneskeligt hensyn eller behov.

For Det Dyreetiske Råd går der en vigtig etisk grænse, når det drejer sig om kommerciel brug af dyr i forbindelse med seksuelle aktiviteter – det være sig ved brug af dyr som rekvisitter til produktion af pornografisk materiale eller udlejning af dyr til brug for sex. Overtrædelse af denne grænse kan ses som et udtryk for manglende respekt for de involverede dyrs integritet. Rådet finder endvidere, at disse aktiviteter giver anledning til betænkeligheder i relation til dyrenes velfærd. Selv om dyrene ikke nødvendigvis lider overlast ved aktiviteterne, antager Rådets medlemmer, at der er en øget risiko for, at hensyn til dyrene tilsidesættes i forbindelse med de seksuelle aktiviteter, når der er økonomiske interesser involveret. Endvidere er det usikkert, hvor dyrene rekrutteres fra, og hvordan de holdes og oplæres. Og endelig vil der næppe være mulighed for passende offentlig kontrol med dyrene, som der er ved en del andre virksomheder, der holder dyr.

Disse former for brug af dyr forekommer ifølge Rådets oplysninger dog næppe i stort omfang i Danmark, og Rådet vurderer, at eventuelle problemer på området i en del tilfælde vil kunne håndteres på grundlag af dyreværnsloven. Alligevel finder Rådet, at der med henblik på at forhindre en udbredelse

af sådanne aktiviteter er grund til at overveje et forbud mod kommerciel udnyttelse af dyr i seksuelt øjemed. Det bør i den forbindelse fra politisk side afvejes, om omfanget af de kommercielle aktiviteter står mål med de ressourcer, som indførelse af et forbud samt håndhævelse heraf vil medføre. Rådet påpeger i den forbindelse, at det kan være vanskeligt at afgrænse præcist hvilke aktiviteter og hvilket materiale, der bør og kan være omfattet af et sådant forbud.

Når det drejer sig om private personers seksuelle omgang med dyr, er Rådets medlemmer opmærksomme på, at for nogle mennesker (typisk bestialister) har seksuel omgang med dyr karakter af at være en form for adspredelse, og Rådet anser derfor disse situationer for sammenlignelige med den kommercielle brug af dyr i forbindelse med seksuelle aktiviteter. Samtidig finder Rådet det godt gjort, at andre mennesker (typisk zoofile) føler stor respekt for deres dyr, og at deres seksuelle omgang med dyret er udtryk for en dybfølt tiltrækning (jf. nedenfor om hensynet til seksuelle minoriteter). Rådet påpeger, at i praksis vil grænsen mellem disse tilgange til den seksuelle omgang med dyr være umulig at drage i lovgivningsmæssig sammenhæng. På den baggrund mener Rådet ikke, at der med henvisning til respekt for dyrs værdighed og integritet er grundlag for at forbyde private personers ikke-skadevoldende seksuelle omgang med dyr.

Respekt for dyreejeres følelser

Det forekommer, at personer har seksuel omgang med andre menneskers dyr uden dyreejerens vidende (såkaldt ”fence hopping”). Dyret lider ikke nødvendigvis overlast herved, men dyrets ejer kan føle sig krænket både på egne og på dyrets vegne, fx fordi en fremmed person er trængt ind på dyreejerens ejendom, fordi dyret er blevet brugt til en aktivitet, som ejeren ikke billiger eller har givet tilsagn til; fordi ejeren føler, at dyrets integritet er blevet krænket, eller fordi dyret måske har lidt overlast, selv om dette ikke nødvendigvis kan påvises efterfølgende.

Hertil kommer, at der i dag gøres et stort arbejde i mange landbrugsbesætninger for at beskytte dyrene mod diverse sygdomme. Et afgørende led i sygdomsbeskyttelsen er, at der ikke kommer personer i staldene, som kan bringe smitte med sig. Hvis der udbryder sygdom i en besætning, eller besætningen mister sin sundhedsstatus, kan det have økonomiske konsekvenser for landmanden. Det kan således være et problem i sig selv, hvis fremmede går ind i en stald uden landmandens tilsagn – uanset om personen har seksuel omgang med dyrene eller ej.

Det Dyreetiske Råd finder ”fence hopping” ganske uacceptabel. Rådets medlemmer er opmærksomme på, at dyrene ikke nødvendigvis lider overlast herved, men vurderer samtidig, at der er en øget risiko for, at dyrene lider overlast, hvis der er tale om dyr, som personen ikke er bekendt med. Hertil kommer, at hensynet til respekt for dyreejeres følelser vejer tungt.

Det Dyreetiske Råd vurderer, at de gældende bestemmelser i straffeloven samt loven om mark- og vejfred i tilstrækkeligt omfang dækker situationer, hvor personer skaffer sig adgang til andres ejendom og har seksuel omgang med andres dyr. ”Fence hopping” kan imidlertid også forekomme, hvor der ikke er tale om færden på fremmed grund uden tilladelse, fx ved pasning af dyret. Her er det mere usikkert, om bestemmelserne vedrørende hærverk og brugstyveri i alle situationer vil være dækkende. Under alle omstændigheder kan der være grund til at overveje, om de straffe, der gives på det pågældende område, i alle tilfælde står mål med de følelsesmæssige krænkelse hos de berørte dyreejere.

Respekt for seksuelle minoriteter

Den nyere forskning på området peger i retning af, at for nogle mennesker opfylder deres seksuelle tiltrækning af dyr kriterierne for definition som en seksuel orientering. Hertil kommer talrige beskrivelser, hvor zoofile sammenligner deres relation

med dyret med det forhold, andre mennesker har til deres humane ægtefælle eller samlever.

Selv om seksuel omgang med dyr for mange mennesker måske blot er en del af en eksperimenterende seksualitet, er Rådets medlemmer opmærksomme på, at det for andre mennesker er en del af deres seksuelle identitet, og at dette kan være afgørende for, hvordan de indretter deres tilværelse. Selv om det kan forekomme, at dyr lider overlast ved det seksuelle samvær med mennesker (og dyreværnsloven dermed overtrædes), finder Rådet det ikke godtgjort, at personer, der har seksuel omgang med dyr, altid skader dyret – uanset om samværet sker med baggrund i seksuel eksperimenteren eller seksuel identitet. Tværtimod kan beretninger fra i hvert fald zoofile personer tyde på en stor interesse for dyrenes trivsel.

På linie med straffelovens beskyttelse af seksuelle minoriteter lægger Rådet vægt på hensynet til ikke at fordømme sådanne seksuelle minoriteter og andre menneskers seksuelle udfoldelser, uanset hvor aparte eller bizarre aktiviteterne måtte forekommer andre. Selv om Rådet hverken vil opfordre til eller på anden måde understøtte seksuel omgang med dyr, finder Rådets medlemmer derfor ikke på det foreliggende grundlag, at der er grund til at kriminalisere mennesker, der har seksuel omgang med dyr, så længe dyrene ikke lider overlast.

Respekt for offentlig moral

Henvisning til sædelighed og til ikke at ville støde den offentlige moral er som udgangspunkt en lidt vilkårlig begrundelse for lovgivning, idet den konkrete vurdering afhænger af, hvad der på det givne tidspunkt anses for ”usædeligt”. I relation til seksuelle udfoldelser har Rådet noteret sig, at i gældende lovgivning er spørgsmålet om sædelighed alene rettet mod aktiviteter, hvor andre mennesker uønsket kan blive konfronteret med, hvad der foregår. Det er Rådets indtryk, at seksuel omgang med dyr bl.a. på grund af tabuiseringen som oftest foregår i det skjulte. Det er derfor umiddelbart svært at se,

hvem der kan tage anstød af aktiviteterne. Rådets medlemmer er opmærksomme på, at alene tanken om dyrenes seksuelle rolle for nogle er uforståelig og kan forekomme stærkt anstødelig – dette gælder også for nogle af Rådets medlemmer. Rådet finder imidlertid ikke, at dette i sig selv er et tilstrækkeligt grundlag for at udstede forbud mod seksuel omgang med dyr.

Mulige afledte konsekvenser af et forbud mod seksuel omgang med dyr

I forbindelse med diskussionen om et muligt forbud mod menneskers seksuelle omgang med dyr, anser Rådet det for vigtigt også at inddrage de mulige afledte konsekvenser. Rådet tænker i den forbindelse særligt på de mulige konsekvenser i form af mere vanskeligt tilgængelig information til forebyggelse af, at dyr lider overlast samt tilbageholdenhed med at søge dyrlæge – uanset årsagen til de observerede symptomer. Rådet vurderer således, at et forbud vil kunne øge risikoen for, at dyr lider overlast ved seksuelt samvær som følge af menneskers uvidenhed samt risikoen for, at dyr ikke modtager tilstrækkelig dyrlægebehandling som følge af angst for, at det seksuelle samvær opdages.

8. Konklusioner og anbefalinger

På baggrund af ovenstående drøftelser er Det Dyreetisk Råds medlemmer nået frem til følgende konklusioner og anbefalinger. Rådet har valgt at forholde sig til og udtale sig om de principielle aspekter. Eventuelle lovtekniske problemstillinger finder Rådet det mest hensigtsmæssigt at få afklaret i andet regi.

- Rådets medlemmer finder ikke, at der er behov for lovgivning, der forbyder privatpersoners seksuelle omgang med deres egne dyr (forudsat at øvrig lovgivning er overholdt). Rådet baserer denne konklusion på, at der allerede i den gældende dyreværnslovgivning er taget højde for

de situationer, hvor dyrene lider overlast, samt at der er et tungvejende modsatrettet hensyn til at udvise respekt overfor andre menneskers seksuelle præferencer og en seksuel minoritet.

- › Rådets medlemmer understreger i forlængelse af ovenstående, at seksuel omgang med dyr kan indebære en risiko for, at dyrene lider overlast. Personer, der ønsker at have seksuel omgang med dyr, påtager sig således et stort ansvar, som de skal holdes fast på.
- › Rådets medlemmer finder, at der kan være behov for tiltag, som forbyder eller på anden måde forhindrer, at seksuel omgang med dyr kan foregå i organiseret eller kommercielt regi som fx sex-shows, udlejning, bordeldrift eller produktion af pornografi. Selv om dyrene ikke nødvendigvis lider overlast ved aktiviteterne, antager Rådets medlemmer, at der er en øget risiko for, at hensyn til dyrene tilsidesættes, når der er økonomiske interesser involveret. Rådets medlemmer finder endvidere, at brug af dyr i denne sammenhæng afspejler en mangel på respekt for dyrenes integritet. Selv om sådanne aktiviteter på nuværende tidspunkt næppe er særligt udbredte, fremsætter Rådet anbefalingen med henblik på at søge at forhindre fremtidige aktiviteter.
- › Når det gælder personers seksuelle omgang med andres dyr, såkaldt ”fence hopping”, tager Rådets medlemmer skarpt afstand fra sådanne aktiviteter. Dette skyldes ikke bare, at der er en øget risiko for, at dyret lider overlast, men også hensynet til dyrets ejers følelser. Også her finder Rådet, at den gældende dyreværnslovgivning tager højde for de situationer, hvor dyrene lider overlast, men såfremt gældende lovgivning ikke yder dyrets ejer tilstrækkelig beskyttelse, anbefaler Rådet, at der iværksættes de nødvendige lovmæssige tiltag til at sikre denne beskyttelse.

› Rådet finder endvidere, at der kan være behov for at vurdere, om den eksisterende relevante lovgivning bliver brugt i tilstrækkeligt omfang.

› Endelig vil Rådet opfordre til, at man i et eventuelt videre arbejde samt i både den offentlige og private debat tager udgangspunkt i den eksisterende faglige viden på området. Rådet henviser i den forbindelse til materialet i bilag 3 for yderligere information.

Det Dyreetiske Råd minder om, at dokumentation og videnskabelige undersøgelser af området er relativt sparsomme. I takt med at mængden af relevant viden øges, vil Rådets medlemmer derfor muligvis kunne nå frem til andre konklusioner og anbefalinger. n

Bilag 1

Mindretalsudtalelse fra Peter Møllerup

Menneskelig seksuel omgang med dyr er uacceptabelt, og derfor må jeg tage afstand fra enhver aktivitet af denne art. Ud fra en etisk og biologisk betragtning er et sådant forhold så forkert, at jeg ikke kan forene det med mit personlige værdigrundlag i øvrigt. Det er samtidig dybt krænkende for dyrets værdighed og integritet.

Vi mennesker bruger dyrene i mange sammenhænge, ja, vi tillader os endog at spise dem. Vi tillader os også at opsamle sæd fra avlshanner og foretage kunstig insemination af hundyr, men her skelner jeg mellem deciderede nytteformål og formål, hvor dyret skal tilfredsstille menneskers lyst og trang til seksuelle lege. Hvad ligeværdige partnere foretager sig seksuelt er for mig flintrende ligegyldigt. Voksne mennesker er ligeværdige partnere i den sammenhæng, men det er dyr og menneske ikke, og selv om dyret måske ikke opfatter eller reflekterer over den krænkende situation, så føler jeg mig forpligtiget til at skride ind på dyrets vegne. Samfundet har lavet regler for seksuel omgang mellem andre uligeværdige partnere (barn/voksen, elev/lærer, psykisk handicappet/pædagog), og samfundet må også sætte regler for dyr/menneske.

Jeg er vidende om, at der findes et beskedent mindretal af mennesker, som føler en umættelig og kærlig trang til at have seksuel kontakt med levende dyr (zoofili), og jeg ved at denne minoritet i forvejen lever et liv, hvor hemmelighedskræmmeri, angst og omgivelsernes manglende accept i forvejen kan virke ødelæggende. Jeg misunder bestemt ikke disse menneskers forhold, men i denne sag vejer hensynet til respektfuld omgang med dyr tungere for mig end hensynet til disse menneskers mulighed for seksuel omgang med dyr.

Et samfund skal gennem lovgivning signalere, hvad der er rigtigt, og hvad der er forkert. Specielt overfor den opvoksende generation er denne sig-

nalværdi vigtig og med til at danne de unge. Man siger godt nok, at det forbudte opfordrer til at blive afprøvet. Måske første gang, men på længere sigt virker et forbud hæmmende. En lovgivning som forbyder sex med dyr, og som bakkes op af forældre, pædagoger og andre voksne med relation til de unge, vil efter min mening have en dæmpende virkning på ungdommens trang til at eksperimentere seksuelt med dyr.

Når det gælder seksuel omgang med dyr, hvor dyret i denne forbindelse lider overlast, er jeg enig med Rådets øvrige medlemmer i, at de eksisterende lovparagraffer i Dyreværnsloven er fuldt ud dækkende, men at der må lovgives specielt, når det gælder dyrepornografi, dyresex-shows og dyrebordeller.

Bilag 2

Det Dyreetiske Råds aktiviteter i forbindelse med udtalelsen

Det Dyreetiske Råd har behandlet emnet menneskers seksuelle omgang med dyr på 5 møder i perioden marts-november 2006.

Det Dyreetiske Råd vil gerne sige tak til følgende personer, der har fremlagt deres viden og synspunkter på møder med Rådet samt bistået med afdækning af emnet: Erik Bork, journalist og forfatter til bogen "Danmark under dynen"; Björn Forkman, lektor v/ Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Etologi; Henrik Lehn-Jensen, lektor v/ Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Veterinær Reproduktion og Obstetrik; samt Bo Møhl, sexolog, ledende psykolog v/ Rigshospitalet, Psykiatrisk Klinik.

Det Dyreetisk Råd vil endvidere gerne sige tak til følgende personer for hjælp til research, bidrag med information og delen af synspunkter: Nicolas Barbano, filmjournalist og -producent med speciale i porno- og andre genrefilm; May-Britt Grundahl, initiativtager til underskriftindsamlingen "Forbyd dyresex"; Lene Katstrup, dyrlæge; Stine Sillesen og Lasse Brodersen, journaliststuderende ved Syddansk Universitet, Odense; Håkon Stolberg, journaliststuderende ved Danmarks Journalisthøjskole; Lilja Warg, seksualpolitisk debattør og skribent; samt en række zoofile, hvoraf en særlig tak rettes til Kim for hjælp til research i det zoofile miljø.

Endelig vil Det Dyreetiske Råd gerne takke følgende personer for nyttige kommentarer til tidligere versioner af dele af udtalelsen: Björn Forkman, Henrik Lehn-Jensen og Bo Møhl.

Stine B. Christiansen, dyrlæge, MSc og Ph.d.-studerende v/ Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, har fungeret som faglig sekretær.

Bilag 3

Litteratur

Ascione, F. R. (2005): Bestiality: Petting, 'humane rape,' sexual assault, and the enigma of sexual interactions between humans and non-human animals. I: A. M. Beetz. & A. L. Podberscek (red.): Bestiality and Zoophilia: Sexual Relations with Animals. Purdue University Press, s. 120-129.

Beetz, A. M. (2005): Bestiality and zoophilia: Associations with violence and sex offending. I: A. M. Beetz. & A. L. Podberscek (red.): Bestiality and Zoophilia: Sexual Relations with Animals. Purdue University Press, s. 46-70.

Beetz, A. M. (2005): New insights into bestiality and zoophilia. I: A. M. Beetz. & A. L. Podberscek (red.): Bestiality and Zoophilia: Sexual Relations with Animals. Purdue University Press, s. 98-119.

Beetz, A. M. (2002): Love, Violence and Sexuality in Relationships between Humans and Animals. Doctoral dissertation. Aachen, Germany: Shaker Verlag.

Beirne, P. (1997): Rethinking Bestiality: Towards a concept of interspecies sexual assault. Theoretical Criminology, vol. 1, nr. 3, s. 317-340.

Bergström-Walan, M.-B. (1985): Fallbeskrivning: Tidelag/Sodomi. Nordisk Sexologi, vol. 3, s. 30-31.

Bolliger, G. & Goetschel, A. F. (2005): Sexual relations with animals (zoophilia): An unrecognized problem in animal welfare legislation. I: A. M. Beetz. & A. L. Podberscek (red.): Bestiality and Zoophilia: Sexual Relations with Animals. Purdue University Press, s. 23-45.

- Bork, E. (2003): Danmark under dynen. People's Press.
- Dekkers, M. (1995): De kære dyr. Tiderne Skifter.
- Dittert, S.; Seidl, O. & Soyka, M. (2005): Zoophilie zwischen Pathologie und Normalität. *Nervenarzt*, vol. 76, nr. 1, s. 61-67.
- Djurskyddsmyndigheten (2005): Regeringsuppdrag att utreda frågor om sexuellt utnyttjande av djur (Jo2004/1377, 1378). (www.djurskyddsmyndigheten.se).
- Earls, C. M. & Lalumière, M. L. (2002): A case study of preferential bestiality (Zoophilia). *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment*, vol. 14, nr. 1, s. 83-88.
- Hvozdík, A.; Bugarský, A.; Kottferová, J.; Vargová, M.; Ondrašovičová, O.; Ondrašovič, M. & Sasáková, N. (2006): Ethological, psychological and legal aspects of animal sexual abuse. *The Veterinary Journal*, vol. 172, nr. 2, s. 374-376.
- Matthews, M. (1994): *The Horseman: Obsessions of a zoophile*. Prometheus Books, New York.
- Miletski, H. (2005): A history of bestiality. I: A. M. Beetz. & A. L. Podberscek (red.): *Bestiality and Zoophilia: Sexual Relations with Animals*. Purdue University Press, s. 1-22.
- Miletski, H. (2005): Is zoophilia a sexual orientation? A study. I: A. M. Beetz. & A. L. Podberscek (red.): *Bestiality and Zoophilia: Sexual Relations with Animals*. Purdue University Press, s. 82-87.
- Miletski, H. (2002): *Understanding Bestiality and Zoophilia*. East-West Publishing, LLC.
- Miletski, H. (2001): Zoophilia – Implications for Therapy. *Journal of Sex Education & Therapy*, vol. 26, nr. 2, s. 85-89.
- Miletski, H. (2000): Bestiality/Zoophilia – An Exploratory Study. *Scandinavian Journal of Sexology*, vol. 3, nr.4, s. 149-150.
- Miletski, H. (u.å.): The secret life of zoophiles – what you don't know about animal sex. (fifine.org/whitefangsTexte/84-Englisch.html).
- Munro, H. M. C. (2006): Animal sexual abuse: A veterinary taboo? *The Veterinary Journal*, vol. 172, nr. 2, s. 195-197.
- Munro, H. M. C. & Thrusfield, M. V. (2001): "Battered pets:" sexual abuse. *Journal of Small Animal Practice*, vol. 42, s. 333-337.
- Raad voor Dierenaangelegenheden (2004): Bestialiteit – Advies aan het ministerie van landbouw, natuur en voedselkwaliteit inzake bestialiteit. (www.raadvoordierenaangelegenheden.nl).
- Revholt, H. M. (2006): Ofre som ikke sier "nei" – Seksuelt misbruk av dyr i Norge. Masteroppgave, Kriminologi og retts sosiologi, Oslo Universitet.
- Richard, D. (2001): *Forbidden Love*. *Contemporary Sexuality*, vol. 35, nr. 10, s. 1, 4-7.
- Rydström, J. (2000): Sodomitical Sins are Threefold: Typologies of Bestiality, Masturbation, and Homosexuality in Sweden, 1880-1950. *Journal of the History of Sexuality*, vol. 9, nr. 3, s. 240-276.
- Singer, P. (2001): *Heavy petting*. Nerve.com, Inc. (www.nerve.com/Opinions/Singer/heavyPetting/).
- Warg, L. (2005): *Tidelag, mytbildning och lagen*. (www.liljawarg.com/tidelag.pdf).

Williams, C. J. & Weinberg, M. S. (2003): Zoophilia in Men: A Study of Sexual Interest in Animals. Archives of Sexual Behavior, vol. 32, nr. 6, s. 523-535.

Wilcox, D. T.; Foss, C. M. & Donathy, M. L. (2005): A case study of a male sex offender with zoosexual interests and behaviours. Journal of Sexual Aggression, vol. 11, nr. 3, s. 305-317.